

KÖZGAZDÁSZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

XI. ÉVFOLYAM, 20. SZÁM.

ÁRA: 60 FILLÉR

1969. DECEMBER 11.

Konzultáció Aczél György elvtárrsal, az MSZMP Központi Bizottsága titkárával

A KISZ VB meghívására december 4-én egyetemünkre látogatott Aczél György, az MSZMP KB titkára. A hallgatókkal való konzultációra a klubban került sor, ahol a kb. 120 meghívott diákon kívül jelen volt dr. Polinszky Károly, művelődésügyi miniszterhelyettes, Rovó Jenő, az MSZMP KB munkatársa, Szántai Kálmán, pártbizottságunk titkára és dr. Szabó Kálmán rektor.

Aczél elvtárs a hozzá előzőleg eljuttatott közel 50 kérdés alapján tartott tájékoztatót. Az ótórás beszélgetésből csak néhány gondolatot tudunk idézni.

Elsőként a szocialista demokrácia témájáról szólunk. A demokrácia nehéz mesterség, különösen nekünk, akiknek még nincs hosszú gyakorlatunk ebben. A szocialista törvényesség biztosítása, a szocialista demokrácia alaplétele. Azonban nemcsak a közösség, hanem az egyén biztonságát is szavatolni kell. A törvényesség minden ponton való betartására ügyelünk. A személyi kultusz törvénytérítései sem a Rajk-perben kezdődtek, hanem apróbb eseményekben. Ki kell alakítani a szocialista demokrácia

az elvi és gyakorlati megoldásban már komoly szava van a politikának.

Vendégünk ezután az irodalomról és a népművelésről beszélt. — Meg kell mondani, kritikánk életünkben túlzó tendencia, időnként brutalitás uralkodik. Az És-ben például azt írta valaki, egyik legjobb képzőművészünkről, hogy szobrai helyett szívesebben nézi a flashterkoeket.

A népművelés nagyon fontos feladat. Az egész népet megtanítani a művészet szeretetére — Rippl-Rónait, Szőnyit megismertetni, egyszóval

nénk a létszámot, akkor a szükséges területeken fizetést tudnánk emelni.

Az oktatásban első helyre a módszer tanulását kell tennünk. Nem a speciális képzést, hanem az általános megalapozottságot tartjuk fontosnak. Többé senki sem tud úgy élni, hogy diplomája megszerzésével a tanulást befejezte. Speciálisan hátrányban is vagyunk, mert a kapitalisták csak szakembereket akarnak képezni, mi pedig ennél többet: kommunista szakembereket.

A politikai és nemzetközi helyzetről szólva hangsúlyozta, hogy a Szovjetunióhoz való viszonyunk politikánk alapkérdése. Egyetértett Lukács Györggyel abban, hogy a Szovjetunióval egyetemben két dolgot köszönhet a világ: ezek a faszizmus leverése és az atomháború megakadályozása. De Gaulle elismerte: „Ahhoz, hogy független politikát tudjunk folytatni, az oroszoknak létezniük kell”.

Több kérdés foglalkozott Márkus Györggyel.

Márkusnak, mint filozófusnak tudományosan nézve, nincs igaza. Lukács professzor mondta: „A marxizmus pluralizálása fából vaskarika”. Ami Márkus tevékenységét rendkívül problematikussá teszi, az korúlati megnyilatkozása. Ott külföldön, nyilvánosan egy állásfoglalást írt alá, amelyben elítéli a Magyar Népköztársaság csehszlovákiai lépését. Akkor még párttag volt. Megnyilvánulása min-

denképpen káros és elítélendő. A konzultáció második részében szóbeli kérdések és vita következett. Csak egyet ragadunk ki a párbeszédéből.

Iványi György kérdése: A munkásszarmazású diákok helyzetének javítására a felsőoktatásban van-e valami támogató elképzelés?

Azonos képességek mellett a munkás és paraszt származású fiatalok hátránya ma még szinte behozhatatlannak tűnik. Értük az egész társadalmat átfogó erőfeszítéseket kell tennünk. Egyetemünk törekvéseit csak üdvözölni tudom.

A jövő évben vizsgálja meg a KB az ifjúság helyzetét. Ebben a témában is sok ellentmondás található. Ifjúságunk türelmetlen — de nemcsak ők, sok öreg is. Ez a türelmetlenség azonban — ellenében a nyugati diákmunkásokkal — nem társadalmi rendszerünk megdöntésére, hanem a szocializmus felé haladásunk gyorsítására irányul. A türelmetlenségről mindig eszembe jut, mit mondtam a felszabadulás után egy barátomnak: „Meglátjátok, teljesen megszűnik majd a korrupció, a karrierizmus és más társadalmi nyavalya, de addig még két-három év is eitelik.” Túlzottan optimista voltam és türelmetlen. Viszont az emberi természetnek éppen ez a legcsodálatosabb hajtóereje: az elégedetlenség.

Nehéz e mondatot közhelyiz nélkül leírni, a konzultáció valóban igen őszinte, baráti légkörben zajlott le. Aczél elvtárs még az olyan kérdéssel is foglalkozott, mint amilyen például az építőtáborok helyzetéről feltett banális kérdés volt. A vita délután 3-kor kezdődött és 8-ig tartott, ami önmagában is bizonyítja a beszélgetés érdekességét.

Koch Üdön

Tíz készülék

A városi ember ma már gyakran mint „átkot” enlegeti a televíziót. De egy tanyai iskolás gyereknek még valóban ez a nagyvilág kapuja. A „Televíziót minden tanyai iskolának” moggalmát az Iskola-tv és a Tv jelenti hirdette meg tanyai riporterok végén, mint állami akciót.

A felhívás sajátos problémát érint.

Magyarországon egymillió ember él tanyán, vagy külterületen.

(Tudom, hogy közismert adat, de semmiképpen sem tekintethetjük megszokottnak!)

Az alsótagozatot tanyán, részben osztott osztályokban végeztem, jelenleg is tanyai iskolánál lakunk. Amikor a tv-akció meghírdették, nem tulajdonítottam neki különösebb jelentőséget. A tanyarendszer fől számolásra vár, az ott élők helyzetét tévékészülékek ajándékozásával nem lehet gyökeresen megváltoztatni. Korábbi társadalmi munkákon szerzett tapasztala-

lataim alapján sem vártam az akció átütő sikerét.

Ez az akció teljesen új volt. Alapszerveink saját kérésükre vettek részt benne. A hallgatók, még a IV. évfolyamon is, csaknem teljes létszámban dolgoztak, sokan kéthárom napot. És szívesen, mert munkájuknak közvetlen célját, értelmét látták.

A Kereskedelmi kar, az elsőévesek, ill. az Ipar kar munkájának összesített eredménye tíz készülék.

Az akció során a kislétszámú, összevont tanyai iskolák kétezer tévét kaptak. Kétségtelen, hogy ezzel csak néhány részprobléma oldható meg. Azoktól az Iskola-tv adásoktól, melyeket a gyerekek rendszeresen nézhetnek, nem fog ugrásszerűen emelkedni az oktatás színvonala. Ahhoz óriási beruházásokra és sokkal több tanítóra lenne szükség. Az életformák közötti különbség elmosódását azonban ez is elősegíti.

Zsembery Ágnes

Foto: Kulcsár József

Vizsgálunk...

...de mikor, miből és hogyan osszuk be?

Ezek a leggyakrabban hallható kérdések folyosókon, előadótermekben, kollégiumban és általában az összes helyiségben, ahol hallgatóink megfordulnak. De talán hosszú idő óta a legproblemátikusabb a mibőlre megadni a választ.

Mert ugye van az előadás, amire esetenként majdnem helyjegyet kell váltani, mivel két évfolyam együtt hallgatja az elméleti történetet. Az ügyeségtől függ, hogy valaki olyan helyet tud-e foglalni, ahol jegyzetelni is lehet, vagy csak a lépcső marad számára. Itt pedig a saját jegyzetnek is nagy jelentősége van. Hiszen a Máttyás-könyvet beszerezni lehetetlen. A könyvekkel, jegyzetekkel mindig baj van. Megjelenésük időpontja sem éppen tervszerű. Van, amikor

csak hasznos tanácsokat kapunk. Például olyat, hogy tegyük a vizsgát januárra, mert addigra lesz is miből tanulni. — Ezzel nem vagyunk kisegítve. Elcséptelt ugyan a téma, de megoldás még mindig nincs.

Mindezek ellenére mindenki lázasan, nagy intenzitással tanul, egyénileg, vagy csoporttársakkal együtt. A közös tanulás különösen olyan tárgyaknál előnyös, ahol a példák megoldása döntő jelentőségű, mert egyre több tárgynál honosodik meg az írásbeli és szóbeli vizsga kombinatív alkalmazása.

Sokan még az előadások alatt is más tárgyak jegyzetét olvassák — nagy szorgalommal, mintha már a közeli napokban vizsgáznának, pedig ugye elővizsga nincs?

Sz. K.

Nem üres kézzel

Utolsó számunkat tartjátok most kezetekben. Búcsúzik az ősztetendőtől, de nemcsak így, üres kézzel. Ez évben is megjelentetjük irodalmi különlkiadásunkat, a PARNASSZUS-t, amelyet újságíró gárdánk nagy lelkesedéssel készített. Számos írás komoly tehetséget sejtet. Sajnos, hogy a beérkező írások közül, lapunk szűkebb oldalszáma miatt, nem állt módunkban minden írást, költeményt lehozni.

A „PARNASSZUS”-t — mint korábban is jeleztük — előfizetőink díjmentesen kapják kézhez, jutalmul a lapnak nyújtott bizalomért, támogatásért.

Legközelebbi számunkat, a vizsgaidőszakra való tekintettel, 1970. február 5-én jelentetjük meg.

Addig is búcsúzzunk jókívánásainkkal: Minden Kedves Olvasónknak UV nélküli vizsgaidőszakot, kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kíván:

a SZERKESZTŐSEG

★

Lapunk munkájában komoly szerep jut azoknak a névtelen aktívoknak, akik lapunk terjesztését végzik. Évről évre az ő munkájukat is jutalmazza egyetemünk vezetősége és szerkesztő bizottságunk. Idén szintén könyvjutalomban részesültek azok a hallgatók, akik hozzájárultak az előfizetési kampány sikeréhez, s elősegítették, hogy a „KÖZGAZDÁSZ” már a megjelenés napján eljusson a hallgatói előfizetőkhöz. Könyvjutalomban részesült:

Pogány Ágnes (külker. II.); Sulyok Rozália (tanári A. II.); Borsó Katalin (ipar III.); Kun József (ipar II.); Lapath Éva (külker. II.); D. Nagy Katalin (ipar IV.); Földvári Gábor (terv-mat III.); Czibor Valéria (belker IV.); Bánhegyi László (ált. IV.); Komornik Rozália (pü. III.); Fozster József (pénzügy IV.); Varga Júlianna (pénzügy II.); Hágen Mária (tanári C. IV.); Asbóth György Arthur (belker. III.); Dombi Margit (külker II/1.); Berkes Júlia (külker. III.); Házi Irén (I.); Berencsy Judit (I.); Keresztes László (I.); Herczeg Attila (I.); Wagner Katalin (I.); Kádár János (IV. közl.).

Képünkön balról jobbra: Dr. Polinszky Károly, dr. Szabó Kálmán, Aczél György elvtársak.

„játékszabályait”, amelyeket halálosan komolyan veszünk. Sajnos előfordul, hogy a negatív vélemény sokszor erősebben hangzik, mert a pozitívát szegélyljük kimondani.

Paradoxon, de igaz, hogy amióta nincs személyi kultusz, azóta óriásivá nőtt a személynység szerepe. Ez tükröződik a vezetésben. Egy Vas megyei példát szeretnék felhozni: az ottani vezetők összefogtak, és munkájuk eredménye lett, hogy Közzeget, ezt a szép emléket várost valóban rekonstruálni és fejleszteni tudták.

Az elméleti, az elvi és gyakorlati munka között szorosabb kapcsolatot kívánunk létrehozni. A Tudománypolitikai Irányelvek előkészítő munkájába mindenkit bevonunk. A feladatok elméleti felállítására a tudósokra vár, de

a kultúra minden értékét átadni — ez a feladat vár ránk. Sajnos, sem a rádió, sem a tv nem áll mindig hivatása magaslatán.

Kulturális életünkben van törekvés egy alacsony szintre való nivellálódásra, s ez nagyon rossz. Mi a legcélszerűbbnek tartjuk és valljuk is a sok műhely elvét, hogy művészeti életünk értékeit a közönség elé tárhassuk.

Oktatási reform.

Megoldást találni nehéz, hiszen az oktatás problémája az egész világban nincs megoldva. E kérdéskörön belül különös hangsúlyt kap a pedagógusok helyzete. Fizetés-emelésük évi 5-600 millió többletkiadást jelentene. Ha máshol a munka minőségét javítanánk, s csökkenthet-

Új távlatok

A „szellemi pazarlás” szükítette az új távlatokat. Egyetemünkön sem vált alapvető szükségletté az oktatás és nevelés mellett a tudományos munka.

Pedig a szocialista társadalom felépítése csak a tudomány széles körű felhasználásával kialakított magas szintű termelőerőkkel történhet meg. És ezért is, és elsősorban ezért a szellemi értékek koncentrációjával, a központosított tudományos kutatással lehet megvalósítani a párt tudománypolitikai irányelveit.

Nem vitás, hogy az irányelvek differenciált értelmezésével minden tudományág lebonthatja feladatsportokra tennivalóit. — De hogyan, és milyen ütemben?!

Nem kevesebbről volt szó november 26-án, a pártbizottság és az Egyetemi Tanács együttes ülésén, mint erről.

Öt órán át sokoldalúan, számokkal és érvekkel — pro és kontra — vitatkoztak az ülés résztvevői, és többek között az alábbi határozatokat fogadták el:

— Az ülés résztvevői egyetértettek azzal, hogy a tudománypolitikai irányelvek szellemében a maguk részéről is mindent el kell követni az egyetemi kutatóbázis jelle-gének kialakítására, a képzés-korszerűsítéshez szükséges létszámfejlesztés követelményének elsődleges érvényesítése mellett.

— A rendelkezésre bocsátandó új kádereket — az adott helyzettől függően — nem közvetlenül a kutatómunkába kell bekapcsolni, hanem valamely tanszéken az oktató munkába, az oktatási munkával rendkívül megterhelhető kutatómunka végzése céljából való tartósabb időre szóló átirányítására. Így lehetőség nyílik arra, hogy azok az oktatók is részt vegyenek a tudományos munkában, akik ezt nagy elfoglaltságuk miatt eddig nem tehették, s akik ugyanakkor az adott témakör eredményes kutatására eddigi munkásságuk alapján alkalmasak.

— Az elvállalt kutatási feladatok teljesítése különböző szervezeti formákban — tanszékeken, tanszék-re telepített vagy önálló kutatócsoportban — történhet.

Az Egyetemi Tanács és a pártbizottság felhatalmazza az egyetem vezetését, hogy a konkrét helyzetnek és a vállalt feladat jellegének megfelelően döntse el — az érdekeltek bevonásával és a Tudományos Tanács meghallgatásával — a legmegfelelőbb szervezeti formát. Igen nagy horderejű munka esetében az Egyetemi Tanács határozata szükséges.

— Egyetért az Egyetemi Tanács és a pártbizottság azzal, hogy az egyetemi kutatómunkát a következő témakörökre kell koncentrálni:

- a/ gazdaságpolitikai célok megalapozására;
- b/ termelő- és fogyasztási eszközök belső és külföldi piacának alakulására, kihasználására, befolyásolására;
- c/ a vállalati belső mechanizmus korszerűsítésével kapcsolatos és
- d/ a munkatudományi területen megoldatlan problémák megoldására irányuló kutatásokra.

— A tudományos munka végzésére komplex munka-programot kell kidolgozni. Ez összefügg a távlati tudományos terv, a káderutánpótlási, a káderképzési terv elkészítésével, a helyiségproblémák megoldásával, a következő évek költségvetésével. A Tudományos Tanács — személy szerint a tudományos rektorhelyettes — felelős azért, hogy a tervek kidolgozása során a tudományos bázis kialakításának szempontja megfelelően érvényesüljön. Ez irányú tevékenységéről — későbbi időpontban — jelentést tesz az Egyetemi Tanácsnak.

— Meg kell vizsgálni, hogy az önálló jegyzetkiadási jog keretében hogyan lehetne az oktatók és kutatók publikációs lehetőségeit fokozni, tananyagul szolgáló kiadványokra gondolva.

— Az oktatók matematikai, nyelvi továbbképzésének, valamint a disszertációk elkészítésére való felkészülés bázisa a Közgazdász Továbbképző Tagozat legyen.

— A tanárszolgálat-utánpótlás szűk bázisának bővítése érdekében törekedni kell az ösztöndíjasok számának növelésére, akik közül néhányat az NDK-ba, a Szovjetunióba küldhetünk 1–1,5 évre nyelvtanulás céljából, valamint szakmai tapasztalatok, kapcsolatok szerzésére.

— A tudományos utánpótlás forrásának bővítése végett biztosítani kell, hogy a kiemelkedően tehetséges hallgatók — ide értve mindenekelőtt a leendő szakkollégistákat — tudományos kutatómunkát végző professzorok és docensek mellett dolgozzanak, s részükre önálló kutatási programot kell összeállítani. A tanítványnevelő munkában sikeresen működő tudósainkat külön jutalmazni kell.

A hozott határozatok megvalósítása, „aprópénzre váltása” a tudományos munka fejlesztése elvi irányvonala — a megvalósítását jelenti. S ez, a dolgok természetéből adódóan, nemcsak az egyetem legfőbb két szervének, a pártbizottságnak és Egyetemi Tanácsnak munkálkodása révén valósítható meg.

Ez mindannyiunknak közös ügye, s így a „szellemi pazarlást” a valóban koncentrált tudományos munka, a „szellemi bőség” váltja majd fel.

Munkában a népgazdaság tervezése tanszék kutatócsoportja

Nem kis izgalommal tekintenek azok a hallgatók a hétfő délutáni vitákra, akik részt vesznek a népgazdaság tervezése tanszéken működő kutatócsoport munkájában. A kutatás célja, pénzügyreformmodell tervezés, főbb piacok (ár, munkaerő, tőke, deviza) egyensúlyának megtervezése, különböző tervirányítások kidolgozása. A munka június 1-től indult meg, dr. Mária Antal egyetemi tanár vezetésével. Az első szakaszban a III. szektor ár- és jövedelemarányait vizsgáltuk, ennek eredménye az úgynevezett fekete könyv (félreértések elkerülése végett nevével borítottá vált).

A kutatócsoport tagjai dr. Mária Antal egyetemi tanár, Liska Tibor közgazdász, dr. Szira Tamás kandidátus, a Pénzügyminisztérium osztályvezetője, Horváth Ferenc tanárszolgálati vezető, Móczár József gyakorló, Szenci Edit, Simon Erzsébet, Gether István, Farkas Péter IV. éves terv-matematikai hallgatók, ifj. Liska Tibor, Egerszegi Csaba, Simonovics György V. éves matematikus (TTK); technikai munkatársak, akik a számítások lebonyolítását végzik.

A kutatócsoport tagjai dr. Mária Antal egyetemi tanár, Liska Tibor közgazdász, dr. Szira Tamás kandidátus, a Pénzügyminisztérium osztályvezetője, Horváth Ferenc tanárszolgálati vezető, Móczár József gyakorló, Szenci Edit, Simon Erzsébet, Gether István, Farkas Péter IV. éves terv-matematikai hallgatók, ifj. Liska Tibor, Egerszegi Csaba, Simonovics György V. éves matematikus (TTK); technikai munkatársak, akik a számítások lebonyolítását végzik.

E munka jellegzetessége, hogy ez

nem egy zártkörű kutatás, hanem nyílt, abban az értelemben, hogy minden alkalommal meghívunk olyan közgazdászokat, akik érdeklődnek a téma iránt és szívesen segítenek ötleteikkel vagy fenntartásaikkal.

Igy pl. vendégünk volt több alkalommal dr. Kopátsy Sándor, a PM Kutatási Intézetnek igazgatóhelyettese, dr. Hágelmayer István, a pénzügyi tanszék vezetője, a PM több fiatal munkatársa, Kovács András filmrendező stb.

Igy ez egy szellemi góc, vonzásközpont, mely kapcsolatban áll az oktatással; hisz a négy terv-matematikai hallgatónak lényegében ez a szakszeminarium, s összefügg a IV. népgazdaságtervezés II. csoportnak oktatásával.

Közvetlen kapcsolatban áll a gyakorlati is, hisz a fekete könyv az Építési Minisztérium lakás és kommunális főosztálya számára készült, s amiből igen fontos elméleti következtetéseket vontak le. A tanulmány címe: A harmadik szektor és a lakossági kommunális szolgáltatások helyes arányainak kidolgozása.

E munkában elkészítettük a magyar népgazdaság 1968-as ÁKM mérlegét, melynek a szerkezete biztosítja a közös piaci országok 1959–60. évi mérlegével való hozzafeleltetést.

„Kutatásunk azzal a feltevessel kezdődött el, hogy a hazai közgazdasági kutatásnak igen nagy eredménye az ipari és mezőgazdasági ár- és jövedelemaránytalanság feltárása, de nagy a valószínűsége annak, hogy a harmadik szektor ár- és jövedelemaránytalansága még súlyosabb közgazdasági problémát lebez. Eddig végzett számításaink e feltevést igazolták.” „Számításaink szerint nemcsak az iparban, hanem népgazdaságunk egészében sem termelési ár típusú árrendszert funkcionál. A nemzeti vagyon közel fele van lekötvé a harmadik szektorban, és ez a szektor 1968-ban 36 milliárd Ft jövedelmet realizált. Az iparban levő nemzeti vagyon fele akkora, mint a harmadik szektoré és ugyanakkor az iparban 68-ban 52 milliárd tiszta jövedelem realizálódott.” A tanulmány további része az aránytalanságok okai és következményeivel foglalkozik.

Megvitatásra került Liska Tibor Kritika és koncepció című tanulmányától kezdve írt több munkája, amelyek mind az egységes valutaárfolyammal szabályozott piaci ármechanizmus lehetőségeit vizsgálják és bírálják a „hazai költségekre” épülő hatóságok árképzéséét. „A hazai önköltségből kiinduló árképzés gátolja a technikai fejlődést, mert finanszírozza a műszaki elmaradottságot. 2. Ez az árrendszer autarchiára ösztönöz. A hazai költségére épülő autarch árrendszerben a világszínvonalról elmaradottabb termelés válik jövedelmesebbé, hisz ennek költségei csökkenthető a legkönnyebben. Az autarch árképzésre épülő gazdasági me-

chanizmus általában a népgazdaság érdekeivel ellentétes helyi és egyéni érdekeket teremt. E képzett áraknak semmi köze sincs a valóságos árakhoz, a társadalmilag szükséges ráfordításokhoz.” Elég általános az az érv, hogy világgiacon számítva, nálunk a termelés nagy része abszolút veszteséges, vagyis még az anyag- és bérköltségeket sem fedezi. Ez azért van, mert elfelejtik, hogy nálunk nemcsak a termelői költség szintje alacsonyabb, mint a világgiacon, hanem a világgiacon számítottan a termelési költségeket fedezni. Ilyen vállalatunk azonban úgy sincs, vagy csak igen kevés, mert ha sok lenne belőlük, akkor mielőtt lennének? Ráfizetésből?

Egy másik alkalommal dr. Kopátsy Sándor: Állásfoglalás néhány elvi problémánál volt a téma. E tanulmányban a részvénytörzs és annak lehetséges funkciói a szocializmusban című fejezetben a szerző a következő okok miatt lát perspektívát a részvénytörzsde szocializmusban megvalósításában. 1. A vállalati eredmény több évre való optimalizálása és a vállalati éves eredmény közötti ellentmondás rövid távú optimalizálásra ösztönöz, ellentétben van minden olyan kutatási, gyártmányfejlesztési ár- és reklámpolitikai intézkedéssel, mely a folyó évből jelent kiadást, megtérülése pedig később történik. Az éves eredmény nem tükrözi a vállalat fizikailag meg nem fogható vagyonát, az erkölcsi tőkét, a good will-jét.

A rövid távra szóló optimalizálás kikapcsolásának lehetőségét a részvénytörzsdevel rokon intézményben látom, mert az a vállalat több évre előre vetített eredményhalmaz optimalizálására törekszik.

Hisz mi határozza meg a részvényforgalom centrumát? Az osztalék; a várható osztalékok (E₀, E₁, ...). Em évek átlagában az évek várható osztalékai több évre vonatkoztatott átlaga. A részvények tehát olyan gazdasági tevékenységeket is elismernek, melyek sú-

lya nő, s melyeket a klasszikus számvitel nem is képes mérni (kutatási eredmények, káderpolitika stb.).

Kopátsy azonban csak vállalatok által vásárolható részvényekről beszél, s az egész koncepció igen heves vitákra adott alkalmat.

Mivel az eddigi munkák ismertetése helyhiány miatt csak felület és részleges lehetett, ezért most címszavakban szeretnék ismertetni néhány érdekesebb témát, melyekkel foglalkoztunk: Móczár József ismertette Augustinovic Mária 68/5 Közgazdasági Szemle-ben megjelent az Agazati kapcsolati modell általánosításához című cikkét, Simon Erzsébet és Szenci Edit beszámolója a magyarországi bruttó kibocsátási struktúra módosítása a közös piaci országok mérlegei alapján címmel, a forint konvertibilitásáról, Liska Tibor Mi az igazság az állami visszatérítés körül című cikkéről stb.

A foglalkozások délután 2-ór kezdenek, gyakran eltartanak este 7–8-ig, szünet nélkül, az egyes kérdések körüli viták sokszor igen élesek és feszült légkörben zajlanak le.

Mikor Mária elvtársal beszéltem a kutatás perspektíváiról, a válasza a következő volt: „A kétségek azok, melyek veledről minden kutatómunkánknak. Mi nem állítunk semmit, jelenleg a munka középső stádiumában vagyunk, dolgozunk, s majd ki-alakul, elértük-e célunkat, vagy sem, az eredmény soha sem garantált. Vannak problémáink, különösen a kutatás tárgyi feltételei körül. Igen érzékenyen érint minket a számítógép-kapacitáshiány, annak ellenére, hogy a matematika az agrárgazdasági tanszék számológépeket adott kölcsön a munkához, az anyagokból sokszor csak 1–2 példány áll rendelkezésre, sokszorosító-gépek hiány miatt. De ezzel együtt nincs panaszra okunk, a rektor elvtárs ezt a munkát messzemenően támogatta. Az első nyilvános szereplésünk a tavaszi tudományos ülésszakon lesz, ahol a gazdasági mechanizmus és hatékonyság című D-szekción Kopátsy és Liska elvtársakkal együtt a kutatás első eredményeit és program-ját fogjuk ismertetni.

EGERSZEGI CSABA

Testünk és lelkünk

Hogy a szívünkhez nőtt, azt enyhén túlzás lenne állítani. Hogy nem szorongunk, hogy nem dobog kicsit erősebben a szívünk, ha belép a szemináriumvezetőnk kezében egy új testdolgossal, azt sem állíthatnánk. De ha a jövő felé az ipargazdaságtan tanszék

tőlünk, diákoktól kérdeznék meg: írjunk-e a szemináriumok kétharmadán röpdolgozatot az aznap anyagból, vagy esetleg legyen a félév során két nagy ZH, azt hiszem, mindenki az előbbi mellett döntene.

Az ipargazdaságtan gazdaságpolitikánk alakuló, folyton változó, megújuló, modern tantárgy. Előadásai, stencilezett kötet, irodalmi és gazdasági mechanizmus új jelenségeire épülnek. A bázisvállalatokkal való szerződés az elmélet és gyakorlat kapcsolatának korszerű módja.

A tanszék nem maradt le a számunkérés terén sem. A tesztek hétről hétre nyújtanak felvilágosítást a hallgatók felkészültségéről. Lényege azonban nem az értékelés, hanem a folyamatos tanulás elősegítése, és azt hiszem, e téren el is érte célját.

Első hetekben valóban elvontnak és idegennek tűnt

jelölésrendszere, képlethalmaz

de a bázisvállalatok adta lehetőséget kihasználva közel kerültünk a mutatók és idegenül csengő kifejezések sokaságához. Miert írtam ezt a kis cikket?

Előző számunkban a harmadéves iparosokra zúduló ZH-k, röpdolgozatok, tesztek (kinek melyik elnevezés teszszik) tömegéről esett szó. Negyedéves kolleginánk jogos felháborodással állt ki mellettünk és teljesen igaz az az „órarend”, amelyet ott bemutatott és abban az ipargazdaságtan négyeszer szerepel. Mi azonban igazi, nagy és félelmetes „ellenfeleink” közt nem említhetjük az ipargazdaságtant. Ellenfelek?

Statistika gyakorlatainkat a példatár megoldásával töltjük. A ZH-n nagy, összetett példák szerepelnek, olyanok, amilyenekről a hallgató álmodni sem mer. Az idő legnagyobb részét mechanikus szorzás-osztás tölti ki. Csoportáljunk (ipar III/6.) 2,1

A népgazdaság tervezése c. tantárgy oktatás és számunkérés rendszerét az egész évfolyam ismeri. A tankönyv nem egységes, színvonalban változó.

Az előadás sem pótolja kellőképpen. ZH-n a kérdéseket nagyrészt az előadás anyagából kapjuk és ha nem egy helyiségben az I. előadásban írunk együtt ötszázán, ahol a barátai, sőt tesztéri segítségek erősen módosítják az eredményt

— és ezt a tanszék tesztéri is tudják —

egészen biztos, sokkal kevesebben szeretnének aláírni.

Ha ezek után azt mondom, hogy az ipargazdaságtan tesztjei inkább könnyítést, mintsem nehéz próbát jelentenek számunkra, a legszélsőségesebb diákológia sem fog ellene tiltakozni.

Halász Géza

PÁLYÁZAT

Az MTI Fotó és a KISZ-KB Egyetemi és Főiskolai Osztálya fotóriport-pályázatot hirdet az egyetemi és főiskolai fiatalság körében, a fotókörök tagjai és a fotóriport iránt érdeklődő más egyetemi, főiskolai hallgatók részére. „Az ifjúság élete” címmel. A pályázat folyamatos, a pályázatra szánt riportok név- és címmegjelöléssel 1970. július 1-ig bármikor beküldhetők az MTI Fotó Szerkesztőségé (Budapest, I. Fém utca 5–7.) címére. Az MTI Fotó a színvonalas pályamunkát riportszerűen feloldozza és a saját rendelkezésére bocsátja. A sajtónak kiadott fotóriportok után a pályázók honoráriumot kapnak. 1970. nyarán a legjobb riportképekből kiállítás rendezünk az MTI Vadas Ernő kiállításai termében. A kiállításra kerülő legjobb képek, illetve kollekciók pályadíjai:

egy	I. díj	3000 Ft
egy	II. díj	2000 Ft
egy	III. díj	1000 Ft
négy	IV. díj	500 Ft
tíz	V. díj	200 Ft

Tőke-átcsoportosulás a szocializmusban

(Zsúfolásig megtelt a klub, s így nem csoda, hogy dr. Nagy Tamás, egyetemi tanár csak nyaktörő mutatványok árán tudott eljutni az „előadói emelvényhez”).
Az alábbiakban megpróbálom előadásának főbb gondolatit összefoglalni.)

Mit értünk tőke-átcsoportosulás alatt? (Továbbiakban TÁ).

Ha azon túl, hogy az egyes vállalatoknál a tőkefelhalmozás mértéke egyenlőtlen, a társadalmi tőkeállomány vállalati megoszlásában jelentős változás következik be, tőke-átcsoportosulásról beszélünk. Ezzel kapcsolatban két alapproblémára kerestünk választ.

1. A szocialista gazdaságban a TÁ-t mennyiben szabályozhatja a piac és mennyiben szükséges állami szabályozás? 2. A tőke-átcsoportosulásnak milyen formáira van szükség az új gazdasági mechanizmusban ahhoz, hogy a piaci mechanizmus jól működjön?

A megnyugtató válaszhoz szükséges volt a gazdasági környezet tüzetesebb vizsgálata. Számunkra a legjelentősebb két szféra az

árrendszer és a jövedelemszabályozás.

A TÁ szempontjából az árrendszer hiányosságai a következőkben foglalhatók össze: 1. A mezőgazdasági termékek és szolgáltatások ára mesterségesen alacsony; a fejlesztéshez kívülről kell tőkét bevonni. 2. A vállalat számára az élőlátás a beruházási javakhoz képest túl olcsó, amely az élőlátásával való pazarlást okozza, és gátolja a műszaki fejlesztést, hátráltatja a vállalat intenzív fejlődését. 3. A nyereségráták erős szóródása nem fejezi ki azt a különbséget, ami a vállalati munka hatékonyságában van. Az ipari áraknak jobban meg kell közelítenie a világpiaci árstruktúrát.

Olyan egyszerű árrendszerre van szükség, mely a vállalati gazdálkodás hatékonyságának objektív mérőszámaként szolgálhat. Ilyen árak azonban sem állami ármezsgézéssel, sem matematikai progra-

mozással (árnyékárak) nem alakíthatók ki. Ehhez nyílt, belső piacra van szükség.

A jövedelemszabályozás jelenlegi rendszere szintén hatással van a TÁ-ra. 1. A vállalati fejlesztési alap kevés az adott döntési szinten kívánatos beruházási döntésekhez. Túl nagy a költségvetési finanszírozás aránya. 2. A részesedési és fejlesztési alap államilag előírt felosztási aránya kérdésessé teszi a vállalat autonóm beruházási stratégiáját. (A tapasztalatok arra utalnak, hogy a konkrét beruházási kérdések állami eldöntése kevésbé hatékony investíciókat eredményez.) 3. A nem progresszív iparágakban is képződik fejlesztési alap, amely az árrendszer további torzulását okozza. 4. A beruházás a létszám „hígításához” vezet, azaz nem ösztönöz a magasabb képzettségű szakemberek alkalmazására, stb.

Általánosságban kívánatos, hogy a beruházási problémákat a vállalati érdekeltség szűrőjén keresztül bocsássuk át.

Ezután az előadó ismertette azokat a javaslatokat, melyeket az MSZMP KB Gazdaságpolitikai Osztálya által kiküldött munkabizottság dolgozott ki a TÁ új formáira nézve.

Alapvetően leszögezhető, hogy meg kell könnyíteni a vállalati tőkék közvetlen átcsoportosulását.

A következő formák látszanak hatékonyak: **Közös vállalatok** létrehozása és az eddigi gyakorlattól eltérően annak biztosítása, hogy ezek önálló érdekeltséggel bírjanak! **Investíciós célokra** tőkeátengedés és ennek fejében részese-
dés a beruházó vállalat nyereségéből. A vizsgálatok szerint nem áll fenn az a veszély, hogy „járadékos” vállalatok alakulnának ki. Hitelnyújtás (vállalat-vállalat reláció)

kamat és törlesztés mellett. Kereskedelmi hitelnyújtás (áruátadás), korlátozott mértékben, nehogy a realizálási kényszer ösztönző hatása megszűnjön.

A TÁ közvetlen formái (pl. hitelnyújtás, költségvetési juttatás) között meg kell növelni a hitelnyújtás súlyát és a lejárat átlagos idejét. 1968-ban kezdődő beruházásra hosszulejratú hitelt csupán 800 millió forintot nyújtott a bank, s ennek átlagos törlesztési ideje 4,5 év volt.

Ilyen körülmények között sem hosszulejratú, sem számottevő hitelről nem lehet beszélni. A hitelsúly növelését azonban korlátozza, hogy a nemzeti jövedelemből költségvetési finanszírozásra mennyi jut. Ugyanígy határt szab a bankhitel, mint finanszírozási forma kiterjesztésének az is, hogy a vállalatok komoly mértékben eladósodhatnak. A szűk hitelkínálat azonban kérdésessé teszi a hosszulejratú vállalati investíciók realitását, hiszen az előbbi a lejáratú idők rövidüléséhez vezet, „verseny alapon”.

Nagy elvtárs a következőkben a kötvények és részvények kibocsátásával kapcsolatos állásfoglalást ismertette.

Elő kell segíteni, hogy a nagyvállalatok, tanácsok stb. fix-kamatú és előjogmentes (szavazásra nem jogosító) kötvényeket bocsássanak a PM engedélye alapján és ezáltal jussanak kölcsöntőkéhez.

A relatív vállalati tőkészkötség miatt valószínűtlen, hogy vállalat jegyezzen vállalati kötvényt, a lakossági

jegyzések révén viszont a lakossági megtakarítások likviditása csökkenne.

A részvények kibocsátása viszont összeegyeztethetetlen a szocialista alapelvekkel, mert egyrészt kibontakozhatna a spekuláció, másrészt a tulajdonosi jogok az államtól és a vállalattól idegen dolgozó csoportokra átruházódnának, ami a termelési eszközök tulajdonviszonyait erősen összekuszálná és szélső esetben anarchikus állapotot is szülne.

Végül szó került egy „Központi Fejlesztési Intézet” felállításának gondolatáról. A szocialista gazdaság a tőke-átcsoportosulás néhány problémáját a hitelrendszer ellenére sem tudta megoldani. Ezek: 1. Új vállalat tőkeellátása, 2. Vállalatok nagyvolumenű tőkebővítése. Az állami költségvetés bürokratikus sajátosságai miatt ezt a feladatot nem tudta kellő hatékonysággal ellátni.

A Központi Fejlesztési Intézet önálló pénzügyi intézet lenne, amely induló tőkét a költségvetésből kapná, és feladata, hogy a rentábilis vállalkozásoknak tőkét juttasson.

Ezt az összeget nem kellene visszafizetni, csupán adott (nem végtelen) ideig a vállalati nyereségből részesedést követelhetne. Az intézet a főbb állami preferenciákhoz igazodna, de ezen belül csupán rentabilitási szempontokat érvényesítené.

A tömör, de így is több, mint egy óráig tartó előadást élénk vita követte.

KAZÁR PÉTER

MONOLÓG

Élni és tanulni

Harsányi Kornélia I. évs hallgató vagyok. 1 főre eső jövedelmünk 230 Ft. Nem. Nincs a tanácsnál barátunk. Ez a redős kép... Szüleim 60, illetve 72 évesek. Távol, Somogy megyében élnek. Apám 630 Ft-os nyugdíjából. Élnék — mondom én. — Tengődnek. Betegek. Havi 100—200 Ft-ot gyógyszerre költenek.

Támogatnak engem? Miből?

14 éves koromban kerültem el otthonról. Azóta csak néhányszor voltam otthon. Látogatásban... Zalaegerszegen végeztem a technikumot. Bátyám fedezte a költségeket. Év közben tanultam. Szünete-
kben látástól vakulásig dolgoztam.

Ritkán mentem haza. Az is pénzkiesést jelentett.

Ha dolgoztam, akkor rendszeresen küldtem anyámnak. Általában a fizetésem felét.

18 éves koromban elhatároztam — továbbtanulok. Lebeszéltek róla. Azt mondták,

most rajtam a sor. Segítsek anyémeknél! Apólóra van szükségük.

Igazuk volt. Határtalan hálát, nagy szeretetet érzek irántuk.

Levelükben mindig azt írták: „Jól vagyunk. Elünk. Vélünk ne törődj! Pénzre nincs szükségünk...”

Tanuljál! Legyen értékes ember belőled. Haza ne gyere! Ne lásd helyzetünket!”

Felkerültem Pestre. 1 évet munkában töltöttem. Kicsit összeszedtem magam. Támogattam szüleimet. Úgy lát-
szott, talán rendbejön minden.

Beadtam a felvételi kérelmemet, nappali tagozatra. Felvettek. Gondoltam — az egyetem mellett pénz is kereshetek. Nem lesznek anyagi problémáim.

Tévedtem. Lehet, hogy gyenge akaratú vagyok?? A rendszeres munkát a tanulás mellett nem bírom.

Miért nem jelentkeztem estire? Az albérlet havi 500 Ft-jával? Rosszabb lett volna. Társaim idejárnak. Ők is hívtak. Biztattak.

De most?? Anyámnak küldenék... Kell küldenem. Itt a vizsgaidőszak. Elnem kell. Tanulnom kell.

Miből? A szociális ösztöndíj havi 300 Ft-jából? Nem lehet.

Mit tegyek? Félek, hogy elvesztem a fejemet. Kimaradni az egyetemről? Nem szeretnék. Valami megoldás kéne.

Tanulni akarok. De hogyan tovább?? Nem tudom. Lejegyezte:

BERENCZY JUDIT

TDK és szakszeminárium

RÖVIDEN SZERETNÉK írni a TDK és a szakszemináriumi munka jövőbeni kapcsolatáról.

Mindenekelőtt a TDK és szakszeminárium elhatárolásáról néhány gondolatot szeretnék kifejteni, és válaszolni arra a kérdésre, hogy milyen TDK-tevékenységet lehet mégis kifejteni abban a megváltozott helyzetben, amely az oktatási reform következtében oktatáspolitikánkban bekövetkezett.

Úgy gondolom, hogy nem szabad túl pesszimistának lennünk, amikor megpróbálunk feleletet adni a fenti kérdésre. Nem láttam indokoltnak, hogy „a TDK kihalásáról” beszéljünk, még akkor sem, amikor a szakszemináriumok az előre elképzelt „ideális” keretek között foly-
nak.

Az egyetemünkön folyó diákköri munka eredményessége az oktatói tevékenységtől függ; hogy mennyire tudjuk a hallgatói érdeklődést felkelteni egy-egy téma iránt.

A SZAKSZEMINÁRIUMOK célja a szakdolgozat elkészítése, az adott terület mélyebb tanulmányozása, részletes feloldozása. Sőt a periferiás területekről egy-két előtanulmány megírása is hasznos lehet, a szakdolgozat megírása előtt. Persze a jövőben is lesznek olyan hallgatók, akik képesek a klasszikus értelemben vett TDK-munkát egy dolgozatban összefoglalni anélkül, hogy ez a szakdolgozatuk készítésében akadályozná őket.

Ebben az irányban hat az a szelektáló mechanizmus az I. évfolyamon, amely a tehetséges, a közzgazdasági pályára alkalmas hallgatóknak teszi lehetővé tanulmányaik folytatását.

Kitűnő bázisa lehet a diákköröknek a Veres Pálné utcai szakkollégium beindulása. A KISZ-szervezet még hatékonyabb munkája, a márciusban megrendezésre kerülő IX. országos TDK-konferencia, mind a kutatói mun-

ka, a TDK gyorsabb keringésére vezethetnek.

AZ I—II. ÉVFOLYAMON — az adott korlátozó tényezőket figyelembe véve — ún. olvasóköröket, vitadélutánokat rendezünk aktuális közzgazdasági művekből, oktatói irányítással. Így többek között a következő szemeszterben **Tőke-szemináriumokat és Lenin-olvasókört** szervezünk.

A felsőbb évfolyamokon a kutatói tevékenység a szakszemináriumi keretek (a fenti értelemben) — több hallgató társulása, egyes fázisaiban az elért eredmények publikálása nyilvános viták, stb. — mind alkalmas formák az önálló kutatói tevékenység, az egyetemi tanárgon túli ismeretek elmélyítésére.

Mindezt elősegíti a hallgatóknak az egyes tanszékek kutatómunkájába való bekapcsolódása (ez már néhány tanszéken meg is történt, így pl. népgazdaság tervezése, ipar-gazdaság), ahol a fiatal okta-

tók doktori disszertációjának megvitatására, a tananyag kialakításának munkájába is bevonják a hallgatókat. Mindez nagymértékben kihat az eddigi TDK-munka ún. dolgozatcentrikus jellegének megváltozására is.

Még ebben az évben létrehozuk egyetemünkön a Fialat Közzgazdasók Klubját, amely a felsőbb évfolyamosokon kívül a végzett közzgazdasóknak is hivatott fórumot és publikációs lehetőséget adni.

Úgy gondolom, még rengeteg forma kínálkozik a TDK-munka kiszélesítésére. Itt csak néhányat soroltam fel, amelyek talán a legalkalmasab-
bak. Mindenesetre, a TDK-munka „reneszánsza” csak akkor következhet be, ha az oktatók segítőkészsége szer-
ves egységet alkot a hallgatók ismeretszerzésének, érdeklődésének igényével. S ez a legfőbb, amit elő kell segítenünk.

MÓCZÁR JÓZSEF

ARANYMONDÁSOK

Mondják, hogy a téma az utcán hever. Csak le kell érte hajolni.

De nekem fáj a derekam... *

Az újság azt írta jó, izgalmas mérkőzés volt. Csak a bíró orrát csavarták le egy fergeteges összeütközésnél. Kérjük a pisze orr becsületese megtalálóját, jelentkezze a pálya gondnokánál. *

Vettem egy naptárt. Hiányzott belőle egy lap. Pontosan a születésnapom. Ennek ellenére idősebb lettem egy évvel. *

Vasököl Jimmy és Betonkéz Bill ma este mérkőzik. Már elhangzottak az előzetes nyilatkozatok. Vasököl edzője kedvezményben részesíti szurko-

lótáborát. Az esetleges halálesetekért felelősséget nem vállal és az illetőket nem tekintí saját halottjának. Temetésükről később sem gondoskodnak. *

Van egy olyan cigi, hogy Kim (nem Kom). A doboz nyomdahiús. Szerintem az egy kín... *

Soha nem értettem a tengeribetegeket. Még nem ültem hajón. Az idén hajóztam a tengeren. Most már értem... (forró)

A szerelem nem más, mint egy férfi és néhány nő. Vagy fordítva.

ZH - ZH - ZH

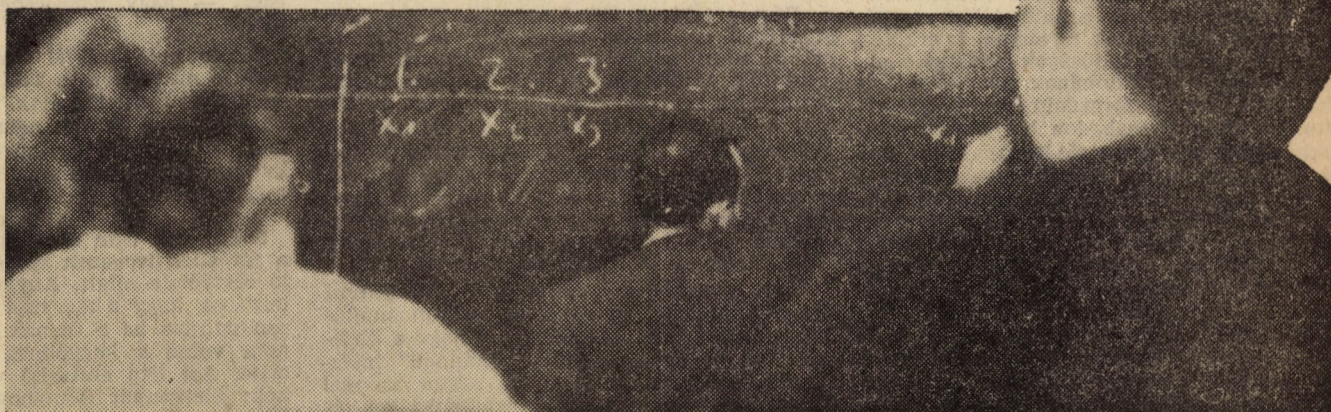

Foto: Kádár János

Doktor úr! Csak az M-et látom...

Dr. Szabó Kálmán rektor, dr. Bedő Gyula oktatási rektorhelyettes és dr. Chikán Attila szakkollégiumi felelős részvételével került sor november 28-án este a klubban a szakkollégiummal foglalkozó vitára.

Bevezetésként dr. Chikán Attila még egyszer röviden összefoglalta a szakkollégiumra vonatkozó elképzeléseket, változta az új intézmény alapvető célkitűzéseit, kereteit, majd megindult a csaknem éjfélig tartó vita. Ennek fő gondolatait emeljük ki az alábbiakban.

TÖMEGSZINTEMELEÉS VAGY SZAKKOLLÉGIUM?

Több hozzászólás közvetlenül is foglalkozott azzal a kérdéssel, vajon jelenleg mi időszorúbb; az általános képzési színvonal emelésére, avagy a tehetséges hallgatók tudományos munkába való bevonására szervezettebbé tételére (ez utóbbi a szakkollégium egyik alapcélkitűzése) kell-e koncentrálni erőforrásainkat? A vélemények megoszlanak, egyesek szerint most a tömegképzés javítására kell maximális erőfeszítéseket tennünk, azután — későbbi lépésként — lehet szó a kisebb réteg, a kiemelkedő hallgatók tanulmányi támogatásáról.

Látunk kell azonban, hogy erőink végesek, nem teszik lehetővé a képzési színvonal ugrásszerű emelését. Ilyen körülmények közt felmerül a kérdés: nem adna-e jobb eredményt, ha jelenleg a hallgatók kibontakoztatására koncentrálnánk, az ő tudásanyagukat próbálnánk fokozottabban mértékben kielégíteni, munkájukat szervezettebbé tenni, tudományos-szakmailag egyaránt az átlagosnál többet adni nekik.

Szüksős erőforrásokkal valamennyi célt egyszerre szolgáló képtelenség, de véleményem szerint nincs szó „szakadékról”, mely állítólag a szakkollégium kialakításával az általános képzési szint és a szakkollégisták képzési színvonal között keletkezik.

A szakkollégium létrehozása éppen a tömegszint emeléséhez vezető út jelentős állomása. Az egyik vitázó felvetette, hogy vajon a szakkollégiumi forma-e az optimális a kiemelkedő hallgatók tudományos munkába történő bekapcsolásához. Ehhez nem kell

szakkollégium, mondotta, hiszen a hallgatók enélkül is részt vehetnek tanszéki kutatómunkákban, az egyetem külön anyagi befektetése nélkül. Szabó Kálmán rektor rámutatott arra, hogy

a szakkollégium biztosítja a bekapcsolódás szervezett tételét, mivel minden tagjára egyéni tudományos munkaprogramot dolgoz ki, s a szakkollégisták hivatalos testület tagjaiként követhetik figyelemmel egymás munkáját.

Jelenlegi körülményeink között — mondotta Szabó elvtárs — elsősorban a kiemelkedő képességű és érdeklődésű hallgatók itélőképességének javítása, közgazdasági műveltségének szervezett emelése lehet egész egyetemi képzésünk fejlesztésének lendítője. Az elmúlt időszak tapasztalatai szerint a kiváló képességű hallgatók nem tudtak megfelelően kibontakozni, mert erőfeszítéseink túlzottan a tömegképzési színvonal emelésére irányultak. Most aránytalan dásra van szükség.

Tanulmányi vonatkozásban is felvetődött a gondolat: nem eredményezi-e a szakkollégium a tanulócsoportok széttagolását azzal, ha tagjai speciális munkaprogramot teljesítenek.

Ilyen szétválás feltétlenül létezik, de nem a szakkollégium, hanem elsősorban a szakágazati rendszer bevezetése, és a számos alternatív-fakultatív tárgy következtében.

Ezek viszont szükségesek, mivel a képzési reform részeként az egyéni adottságok, érdeklődés kiaknázását célozzák.

Volt, aki szerint túl alacsony a szakkollégiumi tagsághoz minimálisan megállapított tanulmányi átlageredmény, a 3,00. Ez nem áll, ha figyelembe vesszük, hogy indulhat valaki hátrányos helyzetből is, emellett hármás tanulmányi eredménnyel is lehet kiemelkedő valamely területen.

Általában egyetértettek a hozzászólók azzal, hogy tanulmányi téren, a tudományos kutatóképzésben jelentős fejlődést hozhat a szakkollégium, szükség van létrehozására. További kérdés, hogy a KISZ-munkára milyen hatást gyakorol, képes-e annak fellendítésére.

SZAKKOLLÉGIUM ÉS KISZ

E vonatkozásban a vitázók számos problémát látnak.

Mindenekelőtt azt kell tisztázni — vetették fel — nem válik-e a szakkollégium ellentétek, feszültségek forrásává többek között az által, hogy egyes hallgatók „privilegizált” helyzetbe kerülnek? A szakkollégisták elválnak a csoportoktól, nem lesz, aki segítsen a tanulásban a többieknek.

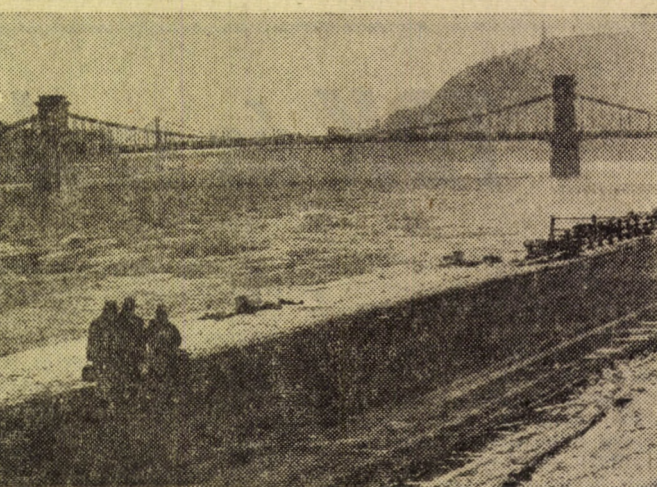
Másrészt a szakkollégium alapító tagjai nagyrészt a népgazdasági tervező-elemző szak hallgatói, s reálisnak látszik ezen szak későbbi túlsúlya is a szakkollégiumban, így ismét egy „elit szak” keletkezik, holott a cél éppen az egyes szakok mítoszának megszüntetése. A kiemelkedő képességűek „kiemelése” (akiknek nagy része KISZ-vezető is) ellentétek forrása lesz, s ezt a KISZ-munka megéri.

Más hozzászólók viszont joggal mutattak rá, hogy nem lehet a szakkollégiumot levele ellentétek forrásának beállítani. Nem privilegizált, az hogy e hallgatók többet dolgoznak, többet vállalnak, mint a többiek!

Ennek ellenére, úgy éreztük, a KISZ-munkát illetően korántsem rejlenek olyan lehetőségek a szakkollégiumban, mint tanulmányi téren. Feszültségek, a szakkollégisták és a többiek között még az esetben is keletkezhetnek, ha — márpedig ez a gyakorlat — a kollégiumi tagságra a KISZ-alapszerv javasolja a hallgatót, s ezt a javaslatát félévenként meg kell újítania. Igen lényeges, a KISZ-munkára való hatás szempontjából, hogy a javaslat milyen elvárások alapján történik.

Fennáll a veszélye, a szakok közti ellentétek „újratermelődésének” is.

Meglehet, hogy az alapító tagok között a nép-

Tél...

Foto: Kulcsár

Vita

gazd. tervek túlsúlya a többi szaktárgy passzivitásának következménye, de kérdés, mi rejlik a passzivitás mögött? Nem-e az, hogy egyéb szakokon magasabb a hátrányos helyzetből induló hallgatók aránya, akik kisebb önbizalommal rendelkeznek.

Mindenestre tény, hogy a szakkollégium vezetőségén múlik a szakok egészséges arányának biztosítása.

Mindenre tényezők szintén figyelembe veendőek a szakkollégium megítélésénél, mert a KISZ-munkára gyakorolt hatást sem tekinthetjük közömbösnek. A szakkollégiumi koncepcióval kapcsolatos vita még korántsem lezárt. A klub eszmecseréje azonban minden bizonnyal hasznos információkhoz juttatta a szakkollégium szervezőit, egyetemünk vezetőit egyaránt.

KURTÁN LAJOS

★

A szakkollégiumról a csoportosított viták a II. évesek körében már nagyrészt lezajlottak, I. éven pedig a II. félév elején fejeződnek be. A szakkollégiumba a II. évesek február elején, az elsősök a tanév végén jelentkezhetnek. Részletesebb információkat később közöl a szervező bizottság, mely jelenleg a Szervező Bizottsággal, a felvételi előkészítésével és az anyagi feltételekkel kapcsolatban folytat tárgyalásokat.

PRELÚDIUM

Definíciók:

A szakkollégium nem az, amit hisznek róla, hanem az, ami lesz. A szakkollégium semmilyen értelemben nem megváltó. A szakkollégium továbbá az sem feltétlenül, amit akarnak, hanem az, ami közös törekvések közepette kialakul majd.

Fenti tételeket, úgy hiszem, tanácsos axiómákként kezelünk. Csakis ezen az alapon alakulhat ki bármifajta közös platform. Hogy állunk a dologgal? A vita résztvevőinek tanúsága alapján az egyetem nagy része elfogadja, más részének alapvető kétségei vannak. Mind az elfogadók, mind a tagadók differenciálódnak ezen belül, ennek valóságos mértékét azonban nem érzetem.

Azt, hogy a szakkollégium micsoda, azt mindenki tudja. „A meghatározás tagadás” elve alapján azonban célszerűnek látszik megfogalmazni, hogy mi nem.

Legelőször is, nem független testület. Nem szándékozik elszakítani hallgatóit az egyetem más, politikailag szükséges szféráitól, így a KISZ-életől sem.

Sem kadereket, sem vezetőket, sem pedig szuperembereket eleve nem nevel. Az persze, hogy kiből mi lesz, más kérdés. A szakkollégium nem játszik vak egyenlősítő tagjai kiválasztásakor, hanem azt személyenként fontolja meg, ami további egyenlő jogokat biztosít mindenki belépéséhez. Röviden ennyit.

FUGA

Vitás kérdések. Itt most vessünk néhány aggodalmas pillantást problémáinkra.

Főleg (és nemcsak utólag) Domány András és Udvarhelyi Lászlóval vitáznék. Szemléletük, Domány szavai, „csupán reális”, mondjuk így: nem esztelenül tervezgetés. Ez helyes, ha ez a realizmus nem lenne itt-ott relativizmus.

Élesen felvetődött ellenvetés, hogy a szakkollégium csak fokozza a szakok elkülönültségét, továbbá, hogy irritáló közegként hathat egyetemünk polgáira. A szakok elkülönültségéről annyit, hogy azt, valamint azok hierarchiaját kezdetben egyáltalán nem érinthetjük. Ez meghaladná erőinket. Jó kollégiumi politikával azonban a különféle szakok egészséges kevered-

sét és közösségét hozhatjuk létre. A kérdés további részeire is hasonló a megoldás.

A közösség tagjai által irritálhat csak, ha pedig azt, a fent jelzett jó politikával kikerüljük, marad a visszahúzó ugár-szemlélete, az agresszivitás a teljesítménnyel szemben, amelyet, még ha tipikus is lenne, csak rossz anomáliának tekinthetjük, nem pedig tervezésünk egyik alapjaként.

Felmerült, hogy az egészet felülről indítják, és így nem fejez ki valóságos igényt. Azt már a jelenlevők egy része is igazolta, hogy igenis léteznek a kollégium számára feles energiák, kísérletező kedvben sem szűkölködünk. Azt pedig nem vethetjük a kezdeményezőkre szemére, hogy okosat találtak ki.

Itt a folytatásban és a működésben rejlik a demokratizmus lehetősége, nem pedig az indítás első megfogalmazásában.

Ismét elfogadhatatlan az az állítás, mely szerint dönteni előzetesen, szociológiai vizsgálat nélkül nem lehet. Senki sem akar jóslani, felméréseket pedig csak tényleges működés alapján lehet végezni.

Helytelen az a nézet, hogy kár erőnket pocskolni, mikor még a reformot sem oldottuk meg. Először is: a szakkollégium a reform segítése hivatott. Másrészt itt a fő erőfeszítés a kollégistáké, nem pedig a tanszékeké, amelyek munkáját éppen séllyel segíteni szándékoznak.

Chikán Attila beszámolója után aligha merülhet fel olyan gondolat, mintha az új szervezet azzal az igénnyel indulna, hogy mindenre megoldást talál.

A legfontosabb kérdés az: jó-e az alapelv, és akarjuk-e csinálni? Ha már így eldőntött, hogy mit, akkor kidolgozhatjuk a mikéntjét is, előbb „semmiképpen”, akkor vállalhatjuk saját kérdéseinket is, melyeket csakis men közben oldhatunk meg érdeklődésben, lévén a kollégium kísérleti szervezet.

Még egy tanulságról. Az, hogy valaki egyetért az alapgondolattal, még nem biztos, hogy egyetért a kollégiummal is. Nem kell bizonytalankodnunk, a megoldás a kísérletezők kezében van. És miért tetelezzük fel, hogy végül nem sikerül?

TÖMPE ISTVÁN

Dalos György:

Előjáték Kazanyban

gokban az emberek. Azonban két szalmaszálat sem tenne keresztbe annak érdekében, hogy a dolgok másképpen legyenek. A város urai így hát mérgesen vagy megvető mosollyal, de szemet hunynak nézeti felett és továbbra is vele kezeltetik magukat.

Vlagyimir Uljanov sejtette, hogy a diákmegmozdulás eleve bukásra volt ítélve. Az egyetemmel szemben állt a kazanyba építete, könnyű lett volna átküldeni a katonákat, hogy fojtsák el a diáklázadást.

Részeg tatárok jöttek szembe. A szappanföldben dolgoztak. Kazanyban több volt a tatár, mint az orosz, de a városban éltek baskírok, udmurtok, ukránok is. Rettenetesen rongyosak voltak. Szimbirszk, ahol az Uljanov család lakott, kisebb, de kulturáltabb városka volt. Mégis itt, Kazanyban ismerkedett meg az első tanulni vágyó munkásokkal. Felejthetetlen volt. Emberek, akik napi 12 órai munka után nyomorúságos körülmények között tartalmas könyveket olvasnak. Kár, hogy el kell hagynia Kazanyt.

Mert távoznia kell, efelől nem lehet semmi kétség. Jöllehet az egyetem papíron önállóságot élvez, és belső ügyében — hogy a diákvárgások ügyében is — „önállóan” intézkedik, mindenki tudja, így a rektor azonnal értesíti a városi csendőrpáncsokságot, és átnyújtja neki az egyetemről kizárt listáját. A csendőrpáncsok ezt követően két napon belül eltávolítja a legveszedelmesebb

„államellenes bűnözőket” Kazany városából.

Uljanov anyjára gondol. Nehéz lesz elmondani neki a történeteket, de aligha mondhatna neki olyat, amivel megdöbbenne.

Persze az Uljanov szülők is másképp képelték jövőendő életüket — tíz-tizenöt esztendővel ezelőtt. Az apja Szimbirszk környékén megszervezte a népoktatást. Akkor volt szabadulva, amikor ez még nem volt teljesen veszélytelen, s ennek ellenére — vagy éppen ezért — nagy tiszteletnek örvendett városzerte.

Ámde apja másfél éve meghalt, s azóta minden megváltozott. Testvérei, Anna és Szása Pétervárot tanultak. Szására különösen büszke volt a család: nem sokkal apjuk halála előtt a pétervári egyetem vegyszeti fakultásán kutatómunkáját nyilvánosan megdicsérték.

Szása már nem él; másfél éve végezték ki a cár ellen tervezett bombamerényletben való részvétele miatt. Anyja hiába utazott Pétervárra, hogy a kegyelmi kérvényt személyesen nyújtsa be a cárnak. Az uralkodó megadta volna a kegyelmet, de Szása elutasította. Azt írta elutasító válasza elé címzésnek: Alekszandr Romanovnak — Alekszandr Uljanov. S ezután már nem lehetett megmenteni.

Vlagyimir Uljanov úgy érezte, hogy báty-

jának igaza volt. Akinek nem adnánk, attól ne is kérjünk kegyelmet.

Vlagyimir nem tudta, hogy Szása titkos társaságokkal tart Pétervárot kapcsolatot. Fájt neki, hogy bátyja, akit rajongásig szerette, nem volt őszinte hozzá, nem tárhatta ki öccse előtt gondolatait. Így hát nem tudta, milyen eszmék vezették bátyját, amikor elhatározta a merényletben való részvételét. Sorsa iszonyú befeljesztettségével még nagyobb úrt hagyott maga után, mint apjuk halála.

Nem lesz könnyű folytatni azt, amit Szása elkezdett. Hiszen amint híre futott Alekszandr és Anna letartóztatásának, ez elég volt ahhoz, hogy az egész város elforduljon tőlük. Csinovnyik-világ. Gyűlöletes szolgálalkúság. Tavasszal tartóztatták le az Uljanov testvéreket. Vlagyimir mégis kitűnő eredménnyel fejezte be a gimnáziumot. Korábban is jól tanult, de most neki itt, ezek között elsőnek kell lennie.

Kitűnő tanulmányi eredménye a szimbirszki gimnázium kedvező véleménye alapján felvették az egyetemre.

És most mégis, három hónappal az első szemeszter kezdete után, át kellett adni a végzetes levelet:

„Mivel az egyetemi élet jelenlegi körülményei között nem tartom lehetségesnek tanulmányaim folytatását, tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, töröljenek a Kazanyi Császári Egyetem hallgatóinak sorából.”

„Azt hiszem — gondolta Vlagyimir Uljanov —, Szása is így tett volna.

— Mondja csak, Prokov Ivanics, mit szól a diákvárgásokhoz?

— Nem kell felfűjni, Vaszilij Jegorovics. Kazany kis város, de Oroszország hatalmas. Itt-ott lázonganak, de aztán abbahagyják, hanem ez az Uljanov, valóban érdekes figura! Önként lépett ki tőlünk. Erre aztán felratták egy konflisra, aztán — ki innen Kazanyból! Ne rontsa itt a levegőt. Közben egy kis formai szabálytalanság történt, mellőztük a bíródságot, de remélem, nem lesz komolyabb következménye az ügynek.”

— Prokov Ivanics... mondja csak... valóban meg van győződve arról, hogy ennek az ügynek nem lesz komolyabb következménye?...

Nem CSAK hallgatók!

Ugy érezzük, hogy utálnak itt minket — ez volt a csattanója ötven-hatvan esti hallgatónál egy óránt át tartó beszélgetésünknek. A II. évfolyam csaknem fele summázta így véleményét. Háromszáz-ötvenvenen íratkoztak be tavaly az esti tagozatra, ma 124-en vannak.

Véletlenül került sor találkozásunkra, véletlenül esett szó számtalan problémáinkról. Az elmúlt másfél évben először mondták ki így együtt az évfolyamot nyomasztó gondokat valakinek, aki esetleg segíteni tud. Mit tehet ilyenkor az újságíró? Kopogtat tanszéket, évfolyam-felelősnél és kérdez.

— Miért lett a filozófia államvizsgából szigorlat, amikor a vizsganyag változatlan?

Dr. Kiss Artúr, a filozófia tanszék vezetője:

— A rendelkezés II. éven a filozófia államvizsgát eltörölte, helyére szigorlat került. Az esti tagozat hallgatóit ez valóban kellemetlenül érinti, mert nem vehetik igénybe az államvizsgához járó pótszabadságot. Noteszt vesz elő, jegyez.

Keresgélék a jegyzeteimből és folytatam a gondok sorolását.

— Rezső Margitnak a burzsoá filozófia és Önének a történelmi materializmus témaköréhez c. munkája folytatását nagyon várják a hallgatók.

— Egyik sem készült el, ebben a félévben nem is jelennek meg.

— A tanszék kéthetenként tart konzultációt, de ugyanebben az időpontban van hetenként a matematikakonzultáció is. Nem lehetne ezen változtatni?

— Dehogynem. Csak egy valamit nem értek. Kérdeztük, jó lesz-e az időpont, de sem akkor, sem később nem mondták, hogy más tanszék konzultációjával ütközik. Magam is tartok előadásokat, nekik utána is van időnk beszélgetni.

Miért nem szóltak előbb?

Ugyanezt a kérdést én is feltettem beszélgetésünk során nekik, a válasz: „Senki nem akarja, hogy megjegyzzék az arcát. Ki tudja, kihez kerülünk vizsgázni?” Döbbenet vettem tudomásul, hogy ez a mondat felnőtt emberek szájából hangzik el. „Kisebbségi érzésünk van” — tette hozzá egy fiatalasszony bocsánatkéremmel. Mindnyájan helyeselték.

Egyvalaki mégis elvállalta, hogy az évfolyam megbízzottja legyen, hogy „megjegyezzék az arcát” — Török Jánosné. Ő azonban nem tudja, hová, kihez forduljon.

A II. évfolyam felelőse, Póka Mártonné. Hozzá tartozik a nappali, esti, és levelező tagozat minden másodéves hallgatója.

— Kik és milyen kérdésekkel keresik az estiek közül?

— Ritkán jönnek, akkor is inkább egyéni ügyekkel. Évis-mértlés, halasztott vizsgák miatt. Az évfolyamról idén senki sem jelzett problémákat.

— Ha elmondták volna Önnek, hogy még nincs sem közlekedés-földrajz, sem regionális gazdaságföldrajz jegyzet, hogy ha elméleti történet könyvet akarnak venni, vagy kölcsönözni, az eladó csak mosolyog, vagy ha kérnék a vizsgaidőszak meghosszabbítását, esetleg elővizsgát szeretnének tenni — mit tudna az érdeklőkben intézni?

— A hiányzó jegyzetek címét máris felírtam, megsürgem. Szeretnék segíteni, de legtöbbször, csak egyet tehetek — útbaigazítom őket, hová fordulhatnak. A vizsgaidőszak sajnós, nekik sem lehet hosszabb, mint öt hét. A vizsgaszabályzat egységesen, nappali—esti tagozatra egyaránt azonos vizsgaidőszakot ír elő.

A tavalyi első évfolyamunk kevesebb, mint a fele jutott át sikeresen a vizsgákon. A matematika és a pg. buktatta ki legtöbbjüket. Nehéz körülmények között tanulnak, és a jegyzethiány gyakran akadályozza a felkészülésüket.

Az is igaz azonban, hogy csak igen kevés hallgatónak van a munkaköréhez szüksége a diplomára. Nagyrésztük 25 év alatti, köztük is legtöbben azok vannak, akiket nappali tagozatra nem vettünk fel. Ők azután legtöbbször elvéreznak a vizsgákon. Mert a követelmények — ritka kivétellel — mindkét tagozaton azonosak.

„Nem azt kérjük, hogy a mi vizsgáink könnyebbek legyenek. De, ha már egyszer felvettük minket, fogadjanak is el!” — mottónak is lehet venni ezt a két mondatot. Amiről meg panaszkodtak — hogy az előadásokat hol a Neoton próbái, hol a filmklub vetítése, hol pingpongmeccs zavarja —, már azzal függ össze, amit viszont az egyetemről várnak. „Ne a követelményekben kü-

lönböztessenek meg minket a nappali tagozattól, hanem a felkészülés feltételeiben differenciáljanak!”

Valóban, már közhelynek számít, ha a felnőttek esti tanulásától esik szó, és arra hívatkozunk, hogy napközben dolgozzanak, este tanulnak, háztartást vezetnek, gyereket nevelnek. Ilyenkor mindenki arra gondol, adjuk hát nekik olcsóbban a diplomát. Ez az, amit ők sem akarnak. De joggal elvárhatják, hogy korlátozott eszközeinkből, nekik legalább annyit, de ha lehet, többet juttassunk, mint a „csak” egyetemi hallgatóknak. Amit azonban mi is joggal elvárunk volna, hogy szőljanak, időben gondolják ki, mert segíteni másképp nem lehet.

KÉKESI KATALIN

Rongyok a bálról

LASSAN HAGYOMÁNNYA válik már, hogy az iparkari KISZ-szervezet rongyokba öltözteti a hallgatókat, és ilyen címen bulit rendez a Makarenkóban. Így volt ez az idén is. Ki-ki felöltötte legflancosabb rongyait és bálzott. Kötetlenül, gátlástalanul. (A szót nem rossz értelemben használva.) Ehhez kellő alapot biztosított a fejenként kiosztott egy-egy üveg sör is.

JELMEZVERSENY. Allíto- lag lehetett valahol nevezni is, de hogy hol, arról gőze nem volt senkinek. Márpedig a versenyen csak azok vehettek részt, akik a zsűri által hítesített rongyfelelősökkel rendelkeztek. A rongyosok fel-

vonulása a közönség élénk tapsa közepette zajlott le, a nemzetközi zsűri (hogy miért volt az, azt ne tőlem kérdezzék) kinyilvánította döntését: „...és mit tesz Isten, az egyik „főrongyosnak” a „kis Liskának” még fleppnijé sem volt. Viszont volt egy csikos fürdőruhája, originál nagypapától öröklöve, anno 1910.

TOMBOLA. Harmadik díjat nyert: Roóz József. A közönség felhőrdül: bunda, bunda. A hőrdülés hirtelen nagy nevetésbe csap át, a tanársegéd úr legnagyobb meghökkenése ellenére, egy stanceli pasztorfejű nyert. A közönség is meg lehet érteni, ha az ember a legszebb öröm a... stb. közmondásra gondol.

DE A TOMBOLA még nem ért véget. Óriási volt az izgalom, ki nyeri a titokzatos borítékot, és egyáltalán, mi van benne. A nyertes, Tarcsi Gyuszi tudta meg először. Ő sem fog már azon gondolkodni, mielőlt veszi az első u. v.-jegyét. A borítékban talált 25 Ft-os okmánybélyeg a dolog anyagi részét biztos meg fogja oldani. Minden esetre kedves figyelmesség volt a rendezőktől.

A TEREMBEN EZUTÁN váltakozva hol sötét volt, hol világos. Amikor világos volt, nem szólt a zene, és a bálózók kedélyes dekoráció-átalakítást hajtottak végre. Ez abból állt, hogy ötven addig dobáltak fel egy hatodikot, míg a szerencsétlen el-érte a ledógó girlandot, és azt magával ráncigálta a földre. Voltak olyan áldozatok is, akiket ezután elfelejtettek elkapni. Mások a terem közepén „adj király katonát” játékot játszottak, ami jó volt, csak arra kellett ügyelni, ne-hogy átessenek a földön imittamott elszórtan heverésző tár-saikon...

AMIKOR SÖTÉT VOLT, volt zene. Csinálta a Neoton. Sokszor egészen haj-merezetően. Kezdődött ott, hogy a Galác gitárostul lefe-kűdt a színpad jobb oldalán. Később kiment. Hasonlóan tett Pásztor is, majd elkövet-kezett Ferike nagy mutatvá-nya, aki kézenállva orgonálta el az Isten véled, édes Piros-kám-at. Közben ketten fogták a lábát. Aztán volt olyan pro-dukció is, hogy ketten dobolt-ak, de az a játszott szám ér-tékéből mit sem vonta le. Per-sze, amikor nem csináltak „kunsztokat”, akkor is jól le-hetett táncolni.

A BULI HAJNALI 2-KOR ért véget. Figyelemre méltó körülmény, hogy még akkor is lehetett sört kapni. Ezt egyébként ajánljuk az egyetemi bálók rendezőinek figyelmébe is.

Azt hiszem, mindenki nevé-ben kívánhatom, hogy rendezzen az iparkar még egy-két ilyen Rongyost, mert mint ez a bál is mutatta, a ritka jó hangulathoz nem kell feltétle-nül ünnepi szerelést húzni.

— BORSI —

TOLLHEGYRŐL

Látogatás a NEOTON-klubban

A Makarendő utcai kollé-giumban ismerős beat-zene hallatszik. Kezdődik a Neoton-klub. Ha az ember a hang-gok után indul, rövidesen markos jegyzedő állja útját. Szabad út csak a pénztár meg-látogatása után van.

Részletes tájékoztatást sze-rettem volna kapni. Ezért kerestem meg Garamvölgyi Bé-lát, a klub főrendezőjét. A köv-etkezőket mondta:

— Október 22-től működik a klub. Kezdetben elég gyér volt az érdeklődés, mert nem volt még ismert. Azóta egyre többen jönnek. Kb. 200 tagsá-gi jegyet adtunk ki eddig. Aki

nem rendelkezik ilyenlél, 10 forint belépődíjat fizet. Fő-ként egyetemisták és náruk fiatalabbak vannak itt. Léte-zik egy olyan elképze-lés, hogy átalakítjuk a rendezvény színhelyét (a színháztermet) a színpadra díszlet kerül, és különböző fényhatásokkal is próbálko-zunk. A pinceklubban büfé van különböző italokkal. A szünetekben Disc Jockey klub lesz. Ma körülbelül 150-en vannak itt.

Mivel eddig személyes ta-paszlatom a Neoton-klubról nem volt, most pótoltam. A terembe belépve egy angol

sám és szinte „meghitt” lég-kör fogadott. Néhányan csak hallgatták a zenekart, a több-ség táncolt.

Meg akartam tudni a közön-ség véleményét. Egy vonzó külsejű fiatal lányt szólítottam meg.

— Semmi hatás.

Akkor kapcsoltam, hogy a zenekar konkurrál velem. Így kénytelen voltam mondókámat jegyzetfüzetembe írni, és bar-árságos vigyor közepette oda-nyújtottam neki. A válasz szintén írásban érkezett:

— „Most vagyok itt először. De nem utoljára. Az együttes remek.”

További kíváncsiságomra ezek a sorok íródtak: „Jól érzem itt magam. Egyébként közgazdasági technikumba járok.” A nyilatkozó kislány neve Molnár Edit.

A többi megkérdezett is jó véleményrel volt a klubról. Nem volna teljes a kép azon-ban, ha nem kérdeznénk meg a Neoton-t is.

— Nagyon örülünk, hogy létrejött ez a klub — kezdi a beszélgetést Pásztor László, az együttes vezetője. — Szeret-nénk, ha állandó közönségünk lenne. Sokkal könnyebb lenne közvetlen kapcsolatot kiépí-teni velük. A jövőben minden új szerzeményünket itt mutat-nak be. Itt valóban az hallgat meg bennünket, aki akar, és ezt megfélemlenek tartjuk. Meg kell azonban említenem, hogy eddig — úgy érzem — rossz volt az együttes propagálása.

— Mi várható a jövőben? — Ma készült el egy új le-mezünk. A címe: Virágének és fal.

Ezután a pinceklubot látog-attam meg. A fiatalokat több-nyire sörsüveg társaságában láttam. Közben volt egy sze-rencés találkozás: egy leány nagy tálcán zsíros kenyeret kí-nálgatott. De nem ingyen. Mindenesetre a táncban kifá-radtak éhségüket csillapíthát-ak.

Este 9 óra körül a hangulat már tetőfokára hágott. Amihez hozzájárult néhány szám, köz-ül természetesen a „Kell, hogy várj” is.

Fél tízkor ismerkedtem meg egy újabb nyilatkozóval, N. Györgyivel. Ő szintén közgaz-dasági technikus. Tolmá-csolta azt a kért, hogy az egyetemi vizsgaidőszakban ne szüneteljen a klub, mivel oda sokan járnak középszkolások — és szeretnék akkor is látog-atni.

Többet sajnós nem sikerült megtudnom.

Elérkezett a tíz óra. Lassan elszállgózott a közönség.

Egy kellemes élménnyel. És tudatalatti vizsgadruk-kal?...

BERKES JÚLIA

Koch Üdön

Hárman

az „újoncok” közül

Sorozatot kezdtünk, hogy bemutassuk az „új-akat”, az 1968/69-es tanévben végzett és a különböző tan-széken benmaradt „kivá-lóságokat”. Ma már, amikor közeledünk a félév végéhez, újakról nem, inkább csak újoncokról beszélhetünk.

Igy tehát ez alkalommal a Nép-gazdaság Tervezése és Irányítása tanszék három újoncával beszélgettem, a teremtmatika szakot vég-zett Móczár Józseffel és Vég-helyi Józseffel, valamint az elméleti szakon kitűnt Nyers Rezsővel.

Gyakornoki évüket mind-hárman doktori disszertáció-juk elkészítésére használják fel — arra, hogy választott té-májukban mind jobban el-mélyülve, mind teljesebb eredményt mutathassanak fel. Ahogy egyikük

ezt az évet „átmeneti időszaknak” nevezték, amik-or még diákok is — hiszen erősen tanulnak és már nem azok — hiszen tanítanak is.

Valóban a most végzett cél-irányosabb, egyetlen terület-re koncentrált, alapos munkájuk azokat az elkövetke-ző éveket szolgálja, amikor már felkészült tanársaidegeként taníthatják az általuk szere-tett, általunk, diákok által pedig sokkal inkább „félév” tantárgyat.

Igen, mi harmadévesek nagy-on féljük ezt a tárgyat; a szinte megtanulhatatlannak érzett „súlyos” két könyvet, az ABC adta lehetőségeket körültekintően kihasználó képleteivel; a kiegészítő elő-adásokat, amelyek újabb és

újabb ismereteket, újabb és még nehezebb képleteket nyújtanak; azokat a dolgoza-tokat, amelyekről a múlt fé-lévben még jegymegajánlást vártunk és amelyeket úgy látszik nem tartanak eléggé szigorú körülmények között írottaknak, hiszen kizárólag az alárás feltételeivel váltak erre a félévre.

De ne térjék rá a mi sírá-mainkra, helyette beszélgető partnereim véleményét mon-dom el:

M indhármán egyetértet-tek abban, hogy a tan-tárgy ismerete és tudása minden közgazdász számára feltétlenül szükséges. Nyers Rezső ezt így fogalmazta meg: „A közgazdaságtudomány minden területén szerepet játszik ez a gyakorlati tudomány vagy pontosabban tudományos alapokon nyugodt gyakorlati tevékenység, a tervezés, sőt ez az egyik leg-fontosabb tevékenység.

Egy közgazdász csak ak-kor igazán közgazdász, ha tud tenni valamit a gaz-dasági élet tökéletesítése érdekében, akár a terve-zés elméletének hatéko-nyabbá tételével, akár annak gyakorlati alkalmazásával.”

A dolgozatok szükségessé-gének megítélésében már nem volt ilyen egyöntetű az állásfoglalásuk, de abban megegyeztek, hogy oktatási szempontok indokolják. A zsu-gorított vizsgaidőszak időben nem tenné lehetővé az anyag megfelelő elsajátítását, ehhez szükséges, hogy a szorgalmi időszak folyamán legalább egyszer elolvassák a diákok a tankönyvet.

De hát akkor az olyan dolgo-zatírás, ahol még a tanszék is számol a puskázással, való-ban oktatási célokat szolgál?

A mi dolgozataink elbírálá-sában egyformán részt vesz-nek, saját „dolgozataikat” vi-szont egymástól teljesen elt-érő témákban dolgozták és dolgozzák ki:

Vég helyi József például készsír is elsők között díjaz-ott TDK-dolgozatot készített. Először a „Termelési függvé-nyek a magyar nép-gazdaság-ban” címmel kollektívában, később pedig „Dinamikus in-put-output modellek” címmel önállóan készített munkájával vívta ki az elismerést.

Móczár József az „Input-output analízis” témájában írta első díjat nyert dolgoza-tát. Szakdolgozatát már más témát feloldozva készítette, azt a „Diszkret programozás” Magyarországon még járlatlan írtnak számító kérdéseiről útna. Jelenleg pedig dr. Máriás Antal professzor irányításával ismét

az input-output analízis és a különböző növeke-dési és programozási mode-lemek problematikájával

foglalkozik. Mindezek alapul szolgálhatnak az Egyensúlyelmé-let témájában elkészítendő disszertációjához.

Nyers Rezső fő témája a nemzetközi munkamegosztás és az integráció.

Vég helyi József információs elméletekkel, az információs rendszer kialakításának mód-szerével foglalkozik. Ő egyé-bként tulajdonképpen nem is egyetemi státuszban, hanem a KSH alkalmazásában áll. En-nek ellenére máris tevéke-nyen részt vesz a tanszék munkájában: az esti tagoza-

ton előadásokat tart, az első évfolyamon pedig matematika szemináriumokat vezet.

A TANÁRI MUNKÁT Móczár József is igen nagy örömmel végzi.

Kitüntetésnek és megtisz-teltetésnek és ugyanakkor komoly feladatnak is érzi, hogy Máriás professzor mellett ő is előadásokat és gyakorlatokat tarthat a negyedéves teremtmatika szakon. Az első-éveseknél ő is tanít matema-tikát, sőt a Rudas László ut-cai kollégiumban megbízott nevelő tanárként dolgozik.

Igy az oktatói munka több oldalával is megismerkedhet, de hangsúlyozta, az állandó további tanulásra feltétlenül szüksége van; még nem szűnt meg diák lenni és a tanításon keresztül is ellenőrizheti saját magát. Móczár egyben az egyetemi TDK-felelős és ezt a megbízást különösen sze-reti, mert az oktatói tevé-kenységéhez igen közelállónak tartja. Véleménye szerint ott láthatja leginkább, milyen módokon és for-mákban értékesül a ta-nári munka.

A külföldi szakirodalmak állandó figyelemmel kísérése munkájuk egyik elengedhe-tetlen feltétele. E területen Móczár József angol és orosz nyelveken megjelent cikkek-ből, Nyers Rezső pedig német és orosz nyelvekből készít referátumokat.

Munkájukhoz további sikereket kívánunk és reméljük, tevékenységükkel hozzájárul-nak majd ahhoz, hogy a köv-etkező évfolyamok számára már ne „mumusként” jelen-kezzen szeretett tárgyuk, a nép-gazdaság tervezése és irá-nyítása.

Előadás végén kérdették elsőseink

„... Kérném közölje, hogy térképet a vizsgákon lehet-e használni?”
 „Az hogy szövelit tesz a négyesért, illetve az ötösért, ez azonos azzal, hogy szövelit kell tennie?”
 „Egy pár támpontkérdést, mire fektessünk súlyt, mik a legfontosabb adatok — legyen kedves mondani!”
 „Lehet-e szóbelire menni két jegy javításért?”
 „Tavaly hány százalék volt a bukási arány?”
 „Milyen típusú kérdések lesznek az írásbeli vizsgán, s mit jelent az, hogy tételelesen kérdezik a könyv anyagát? Milyen mértékben kérdeznak adatokat és földrajzi neveket?”
 „A kérdések megválaszolásánál a sorrend számít?”
 „Tudjuk-e a vizsga alatt, hogy hány pontot érnek az egyes válaszok?”
 „Van-e pontlevonás rossz válasz esetén?”
 „El lehet-e érni 30—31 pont között az előadás anyagánálkül?”
 „Csak az előadás anyagát tudni mennyit ér?” „Lehet ezzel megbukni?”
 „Tessék szíves lenni (ha lehet) megmondani, hogy a könyvből konkrétan milyen adatok (pl. táblázatok) kellenek?”
 „Különböző kiadású tankönyvekben eltérő adatok lehetnek. Csak a legújabb kiadású könyvből lehet tanulni?”

Bár a tanár még az előadáson válaszolt a beérkezett kérdésekre, az „Alvilág-gazdaságföldrajz Tanszék” (— Zu —) néhány változást eszközölt:
 — Térképet a vizsgákon továbbra sem lehet használni, kivéve a Kogutowitz Manó féle 40 cm átmérőjű Glóbuszt.
 — Néhány fontosabb adat, amire érdemes súlyt fektetni: 500 000 tonna, 6 000 000 m², 2%, 36 fő/km², 42 600 bennszülett.
 — Két jegy javításért két szóbelit kell tenni. (két jegy rontásért is).
 — A válaszok sorrendje számít, de a végleges sorrendet csak vizsga után közlik.
 — Rossz válasz esetén nincs pontlevonás. Azt a nyugdíjba számítjuk be.
 — Kis huncut!
 — Üljön az mellé, aki a könyvet is ismeri!
 — Üljön olyan kolléga mellé, aki ott volt az előadásokon!
 — Valóban. Különböző tankönyvekben különböző adatok vannak. Bármelyikből tanulhat. De csak az újat kérdezzük.
 — Próbáljon más adatot figyelembe venni!
 Hát... ez van... gyertek vizsgázni...!

— zu —

BÚJÓCSKA

Szia, én vagyok az idősebb! Már mint én, a vizsga. Csókolok mindenkit, csak ne szídjatok! Engem szegény öreget, aki személyesen ismerté az ifjú Anaximandraszt, valamint Pümpih Zakariás tánc- és illemtanárt. Egyes idealisták szerint Ádám és Éva nevű egyénekhez is volt szerencsém, azonban erre én nem emlékszem. Beszámítják a nyugdíjba, azt ki tudja. Lehet eső, lehet... Ugy rémlik, mintha kezdetben a fán csüngtem volna. Aztán megértem. Ma már szerte a világon ismernek és használnak enyhén csiklandós állapotban. Minek széppitsem, van néhány haragosom, de el tudom intézni őket egyedül is. Segítség inkább az orvosoktól kellene vitaminok és izgatószeresek dolgában, hiszen annyira be vagyok fogva. Megkérhetné végre valaki a kezemet! Persze egy csomó fajtám van, akárcsak a mosópornak, s már magam se tudom, hogy fiú vagyok, avagy lány. Ameddig ezt el nem döntöm, addig egy kicsit korai lenne a házasság.
 Mondom, mint a mosópor. Kis vizsga, nagy vizsga, rövid vizsga, hosszú vizsga, fegyvervizsga, nyelvvizsga. Magyar vizsla. Hogy kutyáknál maradjak. Vizsgáznak a borok, meg a cipőfűzők stb. Később elszakadnak az idegek. Vizsgaidőszakra osztódok. Békés egymás mellett élés. Írásban és szóban. Magánvizsga, zugkimérés. No és az utószézon, hogy nyaralni se tudjak. Telelni. Bezzeg a jegyzet! Akkor jön be, amikor akar. Nekem nyolcra kell bejárnom. Hej, csak lehetnék még egyszer fiatal! Mindent másként kezdenék! Egy vizsgaöltő oly kevés... Hm. Sok. Sejt! Még konkrétan. Lásan a tárgyra térek. Mit akartam mondani?...
 Szóval: az élet megy tovább. Indexszel a kezében. Bekopogtat hozzám, megismerkedünk. Majd jön a gazdám és megeteti az indexet. Néha tőnni kell. Akkor meg-

jelenik az izzadság, vagy a pityer. A tudást nem szeretem. Az átnéz rajtam, mintha ott se lennék. Bosszúból követem a gyakorlatba. Ott többnyire összeverekszünk. Van, hogy nyolc napon túl gyógyulok. Kell ez nekem?!
 Ráérő időben ígéretek gyűjtök. A bélyeget már meguntam! Ezeket a továbbiakban zsarolásra használok fel. Fenyegetően megjelenek éjjel. Nappal. Alcázva. Csak azért, mert gondolkodom a gyerekeim jövőjére is. Akiiket a golya hoz. Ennek ellenére még mindig szabaddal vagyok, pedig a kezdet kezdete óta egy rakás dolgot próbáltak a nyakamba varrni. A foltogatók. A zsarolás igaz, de nem erről van szó.
 Hogy miért vagyok itt?! Jó kérdés! Melegebb égtájak? Hagyjuk ezt! Én sem akarok személyeskedni. Legjobban a filozófiát szeretem, mert ő a munkaidőmben szóval tart és nem írással. Igaz, hogy nem nagyon értem, amit ott hallok, de legalább nem alszom el. Ez a legjobb érzés. Ebben is vagyok, meg nem is. Remélem, hogy ő is szeret engem! Különböz szeretek mindenkit, aki szóbaáll velem. Másokat is egy kicsit. Ámők ezzel-azzal megcsalnak, azonban az komplexebb. Igaz, abahagyom a dohányzást, s új életet kezdek! Beszélgetek leszek!
 Magasztos érzés jót tenni. Beadtam az útlevelekérelmet a Vénusra. Azt mondják, azon jó. Csak utánam ne jöjjenek! Tek. Bejárók a kocsmákba felkeresni a halottakat. Megcírógatom őket. Ők is engem. Vidámság tölt el, ha magamhoz térek. Mindenki bánt! Hozzá tartozóim. Cselgáncsozni járok. Van egy-két új fogásom. Hű! Annyit beszéltem, hogy véletlenül lenyeltem gondolataim magvát... Ja, megvan! Aki bújt, aki nem, megyek! Ha valaki keresne, házon belül vagyok!

Tormai László

SLUSZ-PÁJZ

GEN NAGY LENDÜLETTEL láttam hozzá „a tudományos-technikai forradalom hatásai gazdaságunkra” című TDK-dolgozatához. Leültem az íróasztalom mögé, behunytam a szemem, és képzeletem már repített is a forradalom világába, ahol egy gyönyörűen berendezett irodahelyiségben... nagyot kopant a fejem az íróasztalon.
 Nehéz sóhajjal kezdtem a szakirodalom tanulmányozásához, és megakadt a szemem a következő adatokon:
 „A feltalálástól az elterjedt alkalmazásig:
 fényképészet 112 év (1727—1839),
 telefon 56 év (1820—1876),
 radar 15 év (1925—1940),
 tranzistorok 5 év (1948—1953),
 sluszpájzos kompresszor 1 év (1967—1968, elvcseszett a pecsét, amivel a minőséget kellett igazolni).
 Hosszú keresgélés után végre megtaláltam a Fritz Kahnban, hogy mi az a kompresszor. De a „slusz-pájzra” sem a Hirschler, sem a nagy Brehm nem adott választ. Azt hiszem, ekkor nyilat belém először, hogy talán egy kissé elszakadtam a gyakorlattól. No se baj, gondoltam. Amint lépkedek az egyetem fából épült arkádái alatt (egyeseke állványozásnak nevezik), egyszerre csak egy kőbalta esett a lábam elé.
 — Neolit — állapítottam meg, és talán még más érdekességre is bukkantok, ha meg nem zavar a magasból egy hang:
 — Hé, maga, ne nézegesse, hanem dobja fel, mert nem tudunk dolgozni! Minthogy az egyetem falait dekoráló mindkét munkás nagyon szigorúan nézett rám, befejeztem a balta vizsgálatát és feldobtam. Ők tüstént nekiláttak a kopácsolásnak, egyikük tartotta a falat (vagy pihent?), a másik pedig szorgalmasan ütögette. A munkájukkal teljesen identifikálódott ember boldogsága sugárzott róluk.
 Még oda sem értem a tan-székhez, láttam, hogy ma hiába jöttem. A szekrények a folyosón, a szobák kifordítva, az ajtó vízszintesen lefektetve, és egy öreg szaki szösmötől rajta valami fogkefe szerű szerzőmossal.
 — Szakikám, miért nem ecsettel csinálja? — kérdeztem tőle, miközben azon tűnődtem, hogy fel kéne találni a szórópisztolyt.
 — Ecset ez — felelte —, csak hogy rövid a szőre, mert hogy olyan anyagból készült, amit old a festék.

tül egy szeneskupacon. De ke-resztülestem, és amint feltel-kintek, látom, hogy az egyik szénleherdó munkás átkozot-tul ismerős.
 — Honnan ismerem én ma-gát? — kérdeztem, miköz-ben ruhámról veregettem le a szénport.
 — Hozzám jártál szemina-driumra fiam, geognómiai programdúsitásból. Na mit nézel olyan ijedten, így játsz-va megkeresem a havi hár-mat — mondta még, majd hátrá kappva a következő 70 kilót, elbaktatott.
 Lelki szemem előtt megje-lent a következő fejezet cím: „A tudományok közvetlen termelőerővé válása” és ez nagy örömmel töltött el. Most-már csak azt kell megtud-nom, mi az a sluszpájz, és ír-hatom is a dolgozatot. Kér-tem a Boráros térre, ahol egy nagy gödörben egy cirka 65 éves bácsika álldogált félci-pőben (!) és csákányozott. Egy ilyen öreg szaki biztos tudja, mi az a sluszpájz, gondoltam és odaléptem hozzá:
 — Bácsikám, meg tudná mondani, hogy mi az a slusz-pájz?
 — He? ... Ja, hogy az úr a munkavédelmisektől van! — kiabált a bácsi, és fenyegetően

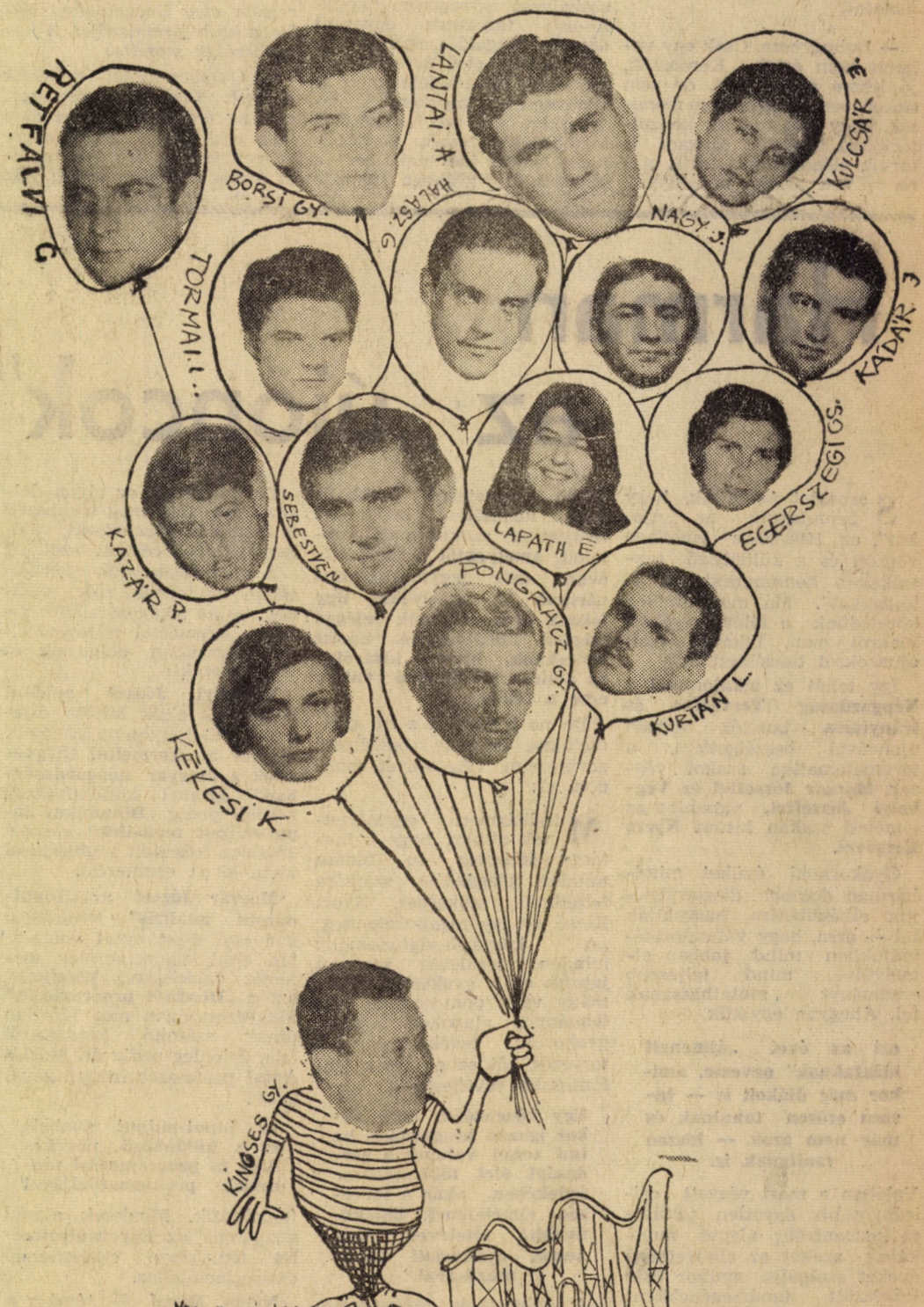
rázta felém a csákányt — majd adok én maguknak ilyen csákányt adni a dolgozóknak, aminek minden harmadik ütés után leesik a feje! Szegény megboldogult Ferencjóska ezt nem hagyta volna!
 Még sok mindent mondott, egyrészt a csákány, másrészt a lovak alkatrezeit emleget-ve, de mikor láttam, hogy nincs érdeke a tudományos-technikai forradalom iránt, otthagytam. Azt hiszem, ekkor nyilat belém harmadszor, hogy talán egy kissé elszakad-tam a gyakorlattól.
 TOVÁBBMENTEM. Balra-tőlem egy maszek kötő-kisiparos kirakatát láttam. Ta-lán ő tudja, mi az a sluszpájz, gondoltam és beléptem. Oda-bent egy éltebb hölgy állt a sikkötőgép mellett, és húzta a kocsit jobbra-balra, jobbra-balra. 45 kiló, percenként negyvenszer. Nem álltam meg, hogy meg ne kérdezzem:
 — Nem nehéz ez önnek hől-gyem — percenként 180 kiló, miért nem megy állami üzem-be, vagy legalább szövetke-zetbe, ahol modernebb gé-pek vannak?
 — Mert nem modernebb gépek vannak, hanem 44 hű-zás a norma percenként, ha

nem tudná az úr — felelte igen mogorván, úgyhogy jobb-nak láttam továbbállni.
 A hosszú sétában nemcsak elfáradtam, lementem hát egy utcai illemhelyre. Nagyon szép volt. Belülről gyönyör-űen kicsimpézve, az Osztrák-Magyar Monarchia mo-zaiikkirakásos címere jelezte, hogy a helyiség még a mil-leniumi ünnepekre épült — az egyik fülke még min-dig zárva van egy, az első világháborúból ott maradt, fel nem robbant akna miatt — és hirtelen megszületett bennem a gondolat. (A leg-jobb gondolataim mindig ilyenkor, úgy dél felé szület-nek.) Miért kell nekem tud-ni, hogy mi az a sluszpájz? Elég, ha írok róla. Így hát elhagytam a helyiséget, mely-ről külön eszembe jutott a harmadik alfejezet, „Az ember uralma alá hajtja a ter-mészet erőit”, és rohantam haza, ahol két nap szorgal-mas munkájával befejeztem a TDK-dolgozatot.
 Nem vagyok szerénytelen, azt hiszem jól sikerült. Bár írás közben néha belém hasi-tott a gondolat — nincs a gya-korlat egy kissé elszakadva tő-lem?

SZIRMAI PÉTER

Kincses keze-lába reszket Borsi hozott humoreszket Pongrácz négy-öt nével tárgyal Törődik is ő a tárgyjal! Új absztraktot szobor a Tormai Dűledezek maradek értelmem ormai Marika a rozant irógépet veri Majd a vizes kávé cukorral keveri Kékesi kiönti kis kávéja zacát S felfedezi szerkink legújabb Balzac-cát Egyébirán jön a népes író-sereg Mind visszadobott írásán kesereg Rétfalvi most sincs itt, mindig ő a portya-

Felelős, s mindig nővel van riportja. Halász és Nagy minden rajzmesterünk atya Karikatúrért Gyuri őket nyaggatja S itt van az agytrósz: Lapath, Kurtán, Kazár Szekciójuk elvi-tudományos bazár S itt vagyok én, ki rimet rimre tetézt Maga helyett mindig csak másokra nézett. Az eredmény: e papíron nagy (és rossz... rim... Na megyek, mert hátulról bosszúból meg-spé-(-keltek) Vers: Sós P., rajz: Nagy J.

SPORT

Asztalitenisz ifjúsági baj-nokság eredményei:
 KSC I—Belkereskedelmi Vállalat 16:0.
 Kézilabda:
 KSC—MALÉV 17:16,
 KSC—H. Fésűs 15:17,
 KSC—Siketek 18:19.
 A Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskola által ki-írt Vándorkupán vett részt egyetemünk férfi kosárlabda-csapata. Csapatunk vala-mennyi ellenfelét legyőzte, és megnyerte a kupát. A vég-eredmény:
 1. KSC 3 — 193:173
 2. OSC 2 1 183:176
 3. Eétvös 1 2 165:169
 4. Bánki — 3 186:209
 Csapatunk legjobb dobói: Máricz (69), Saád (36), Ká-rász (33), Hatházi (26).
 Ez az év egyébként is sike-res volt a kosarasok számára. A múlt héten befejeződött a Budapest Bajnokság, ahonnan feljutottak az NB III-ba. Gra-tulálunk!

Lantai

BÚÉK!